

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

RYNEK PRACY
W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
W 2014 R.

LABOUR MARKET IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP
IN 2014

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

POZNAŃ, LISTOPAD 2015
NOVEMBER

KOMITET REDAKCYJNY URZĘDU STATYSTYCZNEGO W POZNANIU **EDITORIAL BOARD OF STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ**

Przewodniczący **President**

Jacek Kowalewski

Redaktor główny **Editor in chief**

Tomasz Klimanek

Członkowie **Members**

Danuta Brzozowska, Małgorzata Gniot, Piotr Jastrzębski, Jolanta Konieczna, Ewa Kowalka,
Kazimierz Kruszka, Arleta Olbrot-Brzezińska, Artur Owczarkowski, Dorota Stachowiak

Sekretarz **Secretary**

Emilia Bogacka

Publikacja przygotowana w Dziale Opracowań Zbiorczych *Publication was prepared in Division of Aggregate Studies*
w Wielkopolskim Ośrodku Badań Regionalnych *in Regional Surveys Centre of Wielkopolska*
przez Zespół w składzie: *by group consisting of:*

Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Hanna Cieślińska, Urszula Kędzior, Marta Kowalczyk,
Ewa Kowalka, Katarzyna Piętak, Maciej Pilarski, Ewelina Żelobowska

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych **When publishing data of Statistical Office**
Urzędu Statystycznego **– please indicate source**

ISSN 1733-6945

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

ul. Wojska Polskiego 27/29, 60-624 POZNAŃ

Kontakt: tel. 61 27 98 200,

Contact fax 61 27 98 100

e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl

Adres w Internecie: <http://poznan.stat.gov.pl>

Internet address

Cena 18,00 zł

Price

PRZEDMOWA

Publikacja *Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2014 r.* dostarcza podstawowych informacji o pracujących w gospodarce narodowej, poziomie zatrudnienia i ruchu zatrudnionych oraz przeciętnych wynagrodzeniach. Zestawia także dane dotyczące wielkości i struktury bezrobocia rejestrowanego, kategorii bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz form aktywizacji zawodowej bezrobotnych. Przybliża ponadto zagadnienia z zakresu warunków pracy, tj. zatrudnienia w warunkach zagrożenia i wypadków przy pracy.

Zarówno pod względem budowy, jak i zawartości merytorycznej publikacja *Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2014 r.* jest podobna do poprzednich edycji tego cyklu. Opracowanie otwierają uwagi metodyczne zawierające definicje stosowanych pojęć. Zasadniczą część opracowania stanowią tablice. Zebrane w nich wyniki prezentowane są w różnych przekrojach strukturalnych, przede wszystkim w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, ale także w ujęciu terytorialnym według podregionów, powiatów i gmin. W tablicach przeglądowych dokonano uszeregowania wielkopolskich gmin i powiatów ze względu na wybrane cechy. Całość publikacji uzupełnia synteza, wzbogacona o graficzną prezentację zjawisk, ułatwiającą analizę informacji zawartych w tablicach.

Rekomendując Państwu najnowszą edycję publikacji *Rynek pracy w województwie wielkopolskim*, zapraszam do lektury także innych pozycji z bogatej oferty wydawniczej Urzędu Statystycznego w Poznaniu dostarczających liczbowych charakterystyk wielu obszarów przestrzeni społecznej i gospodarczej województwa wielkopolskiego.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Poznaniu

dr Jacek Kowalewski

Poznań, listopad 2015 r.

PREFACE

The present publication entitled Labour Market in Wielkopolskie Voivodship in 2014 provides basic information about the working population in the national economy, employment levels and flows as well as average wages. The publication also compiles data on registered unemployment figures, categories of unemployed depending on their particular situation on the labour market as well as activities of various activation programs for the unemployed. Further topics covered by the publication include such issues as problems connected with working conditions i.e. incidence of workplace hazards and injuries.

The review resembles its previous editions both in terms of structure and contents. The publication begins with methodological notes containing definitions of terms used. Tables constitute an essential part of this publication. Data are tabularised in different cross-sections, above all according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007 (NACE Rev. 2), and in terms of the territorial division, by subregion, powiat and gmina. A ranking of gminas and powiats of Wielkopolskie Voivodship by selected variables was made in the overview tables. The publication is complete with a synthesis section, which is illustrated with various charts.

Recommending this latest review, I wish to encourage everybody to take advantage of other publications produced by the Statistical Office in Poznań, which provide useful facts and figures about various aspects of the social and economic spheres of Wielkopolskie Voivodship.

*Director
of the Statistical Office in Poznań*

Jacek Kowalewski, PhD

Poznań, November 2015 r.

SPIS RZECZY**CONTENTS**

		<u>Str.</u> <u>Page</u>
Przedmowa.....	<i>Preface</i>	3–4
Objaśnienia znaków umownych	<i>Symbols</i>	9
Skróty	<i>Abbreviations</i>	9
Uwagi ogólne.....	<i>General notes</i>	10
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	13
Wyniki badań – synteza.....	<i>Results of surveys – synthetic</i>	24
Pracujący	<i>Employment</i>	24
Bezrobocie	<i>Unemployment</i>	25
Warunki pracy	<i>Working conditions</i>	26
Wynagrodzenia.....	<i>Wages and salaries</i>	27

SPIS TABLIC**LIST OF TABLES**

		<u>Tabl.</u> <u>Table</u>
TABLICE PRZEGLĄDOWE	REVIEW TABLES	
Uszeregowanie gmin województwa wielkopolskiego według wybranych cech w 2014 r.	<i>Arrangement of gminas of Wielkopolskie Voivodship by selected characteristics in 2014</i>	I
Uszeregowanie powiatów i miast na prawach powiatu województwa wielkopolskiego według wybranych cech w 2014 r.	<i>Arrangement of powiats and cities with powiat status of Wielkopolskie Voivodship by selected characteristics in 2014</i>	II

PRACUJĄCY**EMPLOYMENT**

Pracujący według sekcji PKD i płci w 2014 r.	<i>Employed persons by the NACE sections and sex in 2014</i>	1
Pracujący według płci, rodzajów działalności, podregionów, powiatów i gmin w 2014 r.	<i>Employed persons by sex, kind of activities, subregions, powiats and gminas in 2014</i>	2
Przeciętne zatrudnienie według sekcji PKD w 2014 r.	<i>Average paid employment by the NACE sections in 2014</i>	3
Przeciętne zatrudnienie według rodzajów działalności, podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Average paid employment by kind of activities, subregions and powiats in 2014</i>	4
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni według sekcji PKD i płci w 2014 r.	<i>Full- and part-time paid employees by the NACE sections and sex in 2014</i>	5
Przyjęcia do pracy według sekcji PKD i płci w 2014 r.	<i>Hires by the NACE sections and sex in 2014</i>	6
Zwolnienia z pracy według przyczyn, sekcji PKD i płci w 2014 r.	<i>Terminations by the reasons, the NACE sections and sex in 2014</i>	7
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy, według sekcji PKD i płci w 2014 r.	<i>The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time, by the NACE sections and sex in 2014</i>	8

BEZROBOCIE	UNEMPLOYMENT	
Bezrobotni zarejestrowani w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons in 2014.....</i>	1 (9)
Wybrane dane o bezrobotnych według podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Selected data on unemployed persons by subregions and powiats in 2014.....</i>	2(10)
Bezrobotni zarejestrowani według podregionów, powiatów i miesięcy w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons by subregions, powiats and months in 2014.....</i>	3 (11)
Napływ i odpływ bezrobotnych w 2014 r.	<i>Inflow to and outflow from unemployment in 2014.....</i>	4 (12)
Bezrobotni nowo zarejestrowani w 2014 r.	<i>Newly registered unemployed persons in 2014.....</i>	5 (13)
Bezrobotni wyrejestrowani z ewidencji według przyczyn w 2014 r.	<i>Unemployed persons removed from unemployment rolls by reasons in 2014.....</i>	6 (14)
Bezrobotni, którzy podjęli pracę w 2014 r.	<i>Unemployed persons who received jobs in 2014.....</i>	7 (15)
Bezrobotni, którzy podjęli pracę według podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Unemployed persons who received jobs by subregions and powiats in 2014.....</i>	8 (16)
Bezrobotni zarejestrowani, będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market in 2014.....</i>	9 (17)
Bezrobotni zarejestrowani, będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy według podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market by subregions and powiats in 2014.....</i>	10 (18)
Oferty pracy zgłoszone według miesięcy w 2014 r.	<i>Job offers submitted by months in 2014.....</i>	11 (19)
Oferty pracy zgłoszone według podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Job offers submitted by subregions and powiats in 2014...</i>	12 (20)
Bezrobotni zarejestrowani według wieku w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons by age in 2014.....</i>	13 (21)
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, podregionów, powiatów i gmin w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons by age, subregions, powiats and gminas in 2014.....</i>	14 (22)
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons by educational level in 2014.....</i>	15 (23)
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia, podregionów, powiatów i gmin w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons by educational level, subregions, powiats and gminas in 2014.....</i>	16 (24)
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment in 2014.....</i>	17 (25)
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy, podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment, subregions and powiats in 2014.....</i>	18 (26)
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy w 2014 r. ..	<i>Registered unemployed persons by work seniority in 2014.....</i>	19 (27)
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy, podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons by work seniority, subregions and powiats in 2014.....</i>	20 (28)
Wybrane kategorie bezrobotnych w 2014 r.	<i>Selected categories of unemployed persons in 2014.....</i>	21 (29)
Bezrobotni zarejestrowani według płci, czasu pozostawania bez pracy i sekcji PKD w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons by sex, duration of unemployment and the NACE sections in 2014.....</i>	22 (30)
Bezrobotni zarejestrowani i oferty pracy według grup zawodów w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons and job offers by occupational groups in 2014.....</i>	23 (31)
Stopa bezrobocia rejestrowanego według podregionów, powiatów i miesięcy w 2014 r.	<i>Registered unemployment rate by subregions, powiats and months in 2014.....</i>	24 (32)
Bezrobocie w województwie wielkopolskim na tle kraju w 2014 r.	<i>Unemployment in Wielkopolskie Voivodship against the background of the Poland in 2014.....</i>	25 (33)
Wydatki funduszu pracy w 2014 r.	<i>Expenditures of labour fund in 2014.....</i>	26 (34)

WARUNKI PRACY**WORKING CONDITIONS**

Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowanej tymi wypadkami według sekcji PKD w 2014 r.	<i>Persons injured in accidents at work and number of days of an inability to work caused these accidents by the NACE sections in 2014.....</i>	1 (35)
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowanej tymi wypadkami według podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Persons injured in accidents at work and number of days of an inability to work caused these accidents by subregions and powiats in 2014</i>	2 (36)
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wydarzeń powodujących uraz oraz sekcji PKD w 2014 r.	<i>Persons injured in accidents at work by contact-mode of injury and the NACE sections in 2014</i>	3 (37)
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według stażu pracy oraz sekcji PKD w 2014 r.	<i>Persons injured in accidents at work by work seniority and the NACE sections in 2014.....</i>	4 (38)
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wydarzeń powodujących uraz i miejsca powstania wypadku w 2014 r.	<i>Persons injured in accidents at work by contact-mode of injury and place of accidents in 2014.....</i>	5 (39)
Przyczyny powstania wypadków powodujących uraz według grup wydarzeń w 2014 r.	<i>Causes of accidents causing an injury by groups of events in 2014.....</i>	6 (40)
Zbiorowość objęta badaniem oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia w 2014 r.	<i>Population covered by the survey and persons working in hazardous conditions in 2014.....</i>	7 (41)
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według płci oraz grup i nasilenia zagrożeń w 2014 r.	<i>Persons working in hazardous conditions by sex, groups of agents and intensity of dangers in 2014.....</i>	8 (42)
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według płci oraz grup i nasilenia zagrożeń na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem w danej zbiorowości	<i>Persons working in hazardous conditions by sex, groups of agents and intensity of dangers per 1000 employees in establishments covered by the survey in the given population</i>	9 (43)
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup i nasilenia zagrożeń oraz podregionów i powiatów w 2014 r. ...	<i>Persons working in hazardous conditions by groups of agents and intensity of dangers as well as subregions and powiats in 2014.....</i>	10 (44)
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia według podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Persons working in hazardous conditions to agents harmful and hazardous to health by subregions and powiats in 2014.....</i>	11 (45)
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych w 2014 r.	<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions in 2014</i>	12 (46)
Liczba świadczeń, koszt świadczeń oraz średni koszt świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w 2014 r.	<i>Number of occupational accidents and diseases benefits as well as their total and average cost in 2014.....</i>	13 (47)

WYNAGRODZENIA**WAGES AND SALARIES**

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji PKD w 2014 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries by the NACE sections in 2014.....</i>	1 (48)
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według rodzajów działalności, podregionów i powiatów w 2014 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries by kind of activities, subregions and powiats in 2014</i>	2 (49)

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Str. Page
1. Podział terytorialny województwa wielkopolskiego w 2014 r.	<i>Territorial division of Wielkopolskie Voivodship in 2014</i>	28
2. Pracujący według płci i sekcji PKD w 2014 r.	<i>Employed persons by sex and NACE sections in 2014</i>	29
3. Pracujący na 1000 ludności w latach 2005–2014	<i>Employed persons per 1000 population in 2005–2014</i>	29
4. Pracujący według gmin, powiatów i podregionów w 2014 r.	<i>Employed persons by gminas, powiats and subregions in 2014</i>	30
5. Pracujący w powiatach według płci i sekcji PKD w 2014 r.	<i>Employed persons in powiats by sex and NACE sections in 2014</i>	31
6. Przeciętne zatrudnienie według sekcji PKD w 2014 r.	<i>Average paid employment by NACE sections in 2014</i>	32
7. Przeciętne zatrudnienie na 1000 ludności w latach 2005–2014	<i>Average paid employment per 1000 population in 2005–2014</i>	32
8. Przeciętne zatrudnienie w powiatach według sekcji PKD w 2014 r.	<i>Average paid employment in powiats by NACE sections in 2014</i>	33
9. Napływ i odpływ bezrobotnych w latach 2010–2014 ...	<i>Inflow to and outflow from unemployment in 2010–2014</i>	34
10. Struktura bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji powiatowych urzędów pracy według przyczyn w 2014 r.	<i>Structure of unemployed persons removed from unemployment rolls by reasons in 2014</i>	34
11. Bezrobotni zarejestrowani według płci i wieku (2010, 2014).....	<i>Registered unemployed persons by sex and age (2010, 2014)</i>	35
12. Bezrobotni zarejestrowani według płci i poziomu wykształcenia (2010, 2014).....	<i>Registered unemployed persons by sex and educational level (2010, 2014)</i>	35
13. Bezrobotni zarejestrowani w % ludności w wieku produkcyjnym według gmin, powiatów i podregionów w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons in % of working age population by gminas, powiats and subregions in 2014</i>	36
14. Bezrobotni zarejestrowani w wieku 24 lata i mniej w % bezrobotnych ogółem według powiatów w 2014 r. ..	<i>Registered unemployed persons at age 24 years and less in % of total unemployed persons by powiats in 2014</i>	37
15. Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w % bezrobotnych ogółem według powiatów w 2014 r.	<i>Registered unemployed persons out of job for period longer than year in % of total unemployed persons by powiats in 2014</i>	37
16. Wybrane kategorie bezrobotnych zarejestrowanych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w % bezrobotnych ogółem w 2014 r.	<i>Selected categories of registered unemployed persons with a specific situation on the labour market in % of total unemployed persons in 2014</i>	38
17. Oferty pracy oraz bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2014 r.	<i>Job offers and registered unemployed persons per a job offer in 2014</i>	38
18. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2014 r.	<i>Registered unemployment rate by powiats in 2014</i>	39
19. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2005–2014	<i>Registered unemployment rate in 2005–2014</i>	40
20. Bezrobocie rejestrowane według województw (2010, 2014).....	<i>Registered unemployment by voivodships (2010, 2014)</i>	40
21. Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia według powiatów i podregionów (2010, 2014).....	<i>Persons injured in accidents at work and persons working in hazardous conditions by powiats and subregions (2010, 2014)</i>	41
22. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia w latach 2005–2014	<i>Persons working in hazardous conditions in 2005–2014</i>	42
23. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według stażu pracy (2010, 2014).....	<i>Persons injured in accidents at work by work seniority (2010, 2014)</i>	42
24. Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń brutto w sekcjach PKD od przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2014 r.	<i>Relative deviations of average wages and salaries in NACE sections from the average wages and salaries in the national economy in 2014</i>	43
25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według powiatów i podregionów w 2014 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries by powiats and subregions in 2014</i>	44
26. Relacja przeciętnych wynagrodzeń brutto w powiatach do przeciętnego wynagrodzenia w województwie wielkopolskim w 2014 r.	<i>Relation of average gross wages and salaries in powiats to average wages and salaries in Wielkopolskie Voivodship in 2014</i>	45

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska	(-)	-	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	Δ	-	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
Znak	#	-	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” „Of which”		-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(,)	-	used in figures presents decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc	tabl.	=	tablica
thous.		thousand		=	table
mln	=	milion	ust.	=	ustęp
		million		=	item
zł	=	złoty	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
zł		zloty			Journal of Laws
r.	=	rok	m.in.	=	między innymi
		year	i.a.	=	among others
p.proc.	=	punkt procentowy	np.	=	na przykład
pp		percentage point	e.g.	=	for example
cd.	=	ciąg dalszy	tj.	=	to jest
cont.	=	continued	i.e.	=	that is
dok.	=	dokończenie	PKD	=	Polska Klasyfikacja Działalności
cont.	=	continued			NACE classification
nr (Nr)	=	numer	UE	=	Unia Europejska
No.	=	number	EU		European Union classification
poz.	=	pozycja	WE	=	Wspólnoty Europejskie
		item	EC		European Communities
str.	=	strona			
	=	page			

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane w publikacji prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz.1885, z późn. zm.).

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”;

2) według **sektorów własności**:

– sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

– sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki;

3) według **rodzajów działalności**:

– „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo”,

– „Przemysł” i „Budownictwo”,

– „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”,

– „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „Pozostałe usługi” obejmujące sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” „Pozostała działalność usługowa”, „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby” oraz „Organizacje i zespoły eksterytorialne”.

3. Informacje w podziale według województw, podregionów, powiatów i gmin oraz w podziale na miasta i wieś – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym**.

GENERAL NOTES

1. *Data presented in the publication, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.*

2. *Data in the publication are presented:*

1) *according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments).*

*The item “**Industry**” was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping;*

2) *according to **ownership sectors**:*

– *public sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as” mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,*

– *private sector – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.*

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application;

3) *according to **kind of activities**:*

– *„Agriculture, forestry and fishing”,*

– *„Industry” and „Construction”,*

– *„Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, „Transportation and storage”, „Accommodation and food service activities”, „Information and communication”,*

– *„Financial and insurance activities”, „Real estate activities”, „Other services” including sections: “Professional scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities”, “Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use” and “Activities of extraterritorial organisations and bodies”.*

3. *Information by voivodship, subregion, powiat and gmina as well as by urban and rural areas, unless otherwise indicated, is presented according to **administrative division in a given period**.*

W tablicach zawierających informacje w podziale na **miasta i wieś**, przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

4. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

5. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, opracowanej na podstawie wspólnej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r.). NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573).

Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) opracowana została w oparciu o istniejący zasadniczy trójstopniowy podział kraju na województwa, powiaty i gminy, przy pomocy którego wyodrębnione zostały także dwa dodatkowe nieadministracyjne poziomy, tj. regiony i podregiony. NTS, obowiązująca do 31 XII 2014 r., dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na 5 poziomach, z czego:

- trzy określono jako poziomy regionalne, gdzie:
 - poziom 1 – regiony (6 jednostek) – grupują jednostki szczebla wojewódzkiego,
 - poziom 2 – województwa (16 jednostek),
 - poziom 3 – podregiony (66 jednostek) – grupują jednostki szczebla powiatowego;
- dwa określono jako poziomy lokalne, gdzie:
 - poziom 4 – powiaty i miasta na prawach powiatu (314 + 66 jednostek),
 - poziom 5 – gminy (2479 jednostek).

Województwo wielkopolskie jest podzielone na 6 podregionów, 31 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 226 gmin, z tego 19 miejskich, 91 miejsko-wiejskich i 116 wiejskich.

6. Informacje o zawodach bezrobotnych wykazane zostały zgodnie z **Klasyfikacją Zawodów i Specjalności (KZiS)** wprowadzoną z dniem 1 VII 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (jednolity tekst: Dz. U. z 2014 r., poz. 760).

7. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

8. Przy **przeliczeniu na 1000 ludności** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

9. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem”.

*In the tables containing information divided into **urban areas and rural areas**, the term “**urban areas**” is understood as urban gminas and town in urban-rural gminas, while the term “**rural areas**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.*

*4. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.*

*The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own-account in order to earn a profit.*

*5. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)**, compiled on the basis of the common classification of territorial units for statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003). NTS in force from 1 I 2008 was introduced by the decree of the Council of Ministers of 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573).*

The Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) was developed on the basis of the existing three-tier division of the country into voivodships, powiats and gminas – within which two additional non-administrative levels were established i.e., regions and subregions. NTS, in force to 31 XII 2014, divides Poland into territorial units, hierarchically interrelated at 5 levels, of which:

- *three levels were defined as regional, where:*
 - *level 1 – regions (6 units) – grouping together voivodships,*
 - *level 2 – voivodships (16 units),*
 - *level 3 – subregions (66 units) – grouping together powiats);*
- *two levels were defined as local, where:*
 - *level 4 – powiats and cities with powiat status (314 + 66 units),*
 - *level 5 – gminas (2479 units).*

Wielkopolskie Voivodship is divided into 6 subregions, 31 powiats, 4 cities with the powiat status and 226 gminas, including 19 urban, 91 urban-rural i 116 rural ones.

*6. Information on occupations of unemployed persons was presented according to the **Occupations and Specializations Classification** introduced on 1 VII 2010 by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, 27 IV 2010 (uniform text: Journal of Laws 2014, item 760).*

*7. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.*

*8. When **computing per 1000 population** data at the end of a year the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year as of 30 VI.*

9. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

10. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; listę tych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

10. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names is given below:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

UWAGI METODYCZNE

I. Źródła i zakres danych

1. Informacje o **pracujących i wynagrodzeniach** opracowano na podstawie rocznego sprawozdania o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (formularz Z-06). Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, organizacji społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych, duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie oraz jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2. Dane o **bezrobociu** dotyczą osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy i poszukujących pracy poprzez te urzędy. W opracowaniu wykorzystano informacje zawarte w sprawozdawczości Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (formularz MPiPS-01) sporządzanej przez powiatowe urzędy pracy.

3. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** i o świadczeniach z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia oraz z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych opracowano na podstawie rocznego sprawozdania o warunkach pracy (formularz Z-10).

Sprawozdawczość o warunkach pracy obejmuje zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich), „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków), „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Informacja i komunikacja” (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji), „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania), „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych), „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej), „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego).

Dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikro-

METHODOLOGICAL NOTES

I. Source and scope of data

1. Information on **employment and wages and salaries** were compiled on the basis of annual reports on employment, wages and salaries and work time (Z-06 form). Data covers units of the national economy, excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, social and political organizations, trade unions and others, clergy fulfilling priestly obligations as well as budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

2. Data on **unemployment** concern unemployed persons registered in powiats labour offices and searching a job through these offices. The information comes from reports of Ministry of Labour and Social Policy (MPiPS-01 form) prepared by powiats labour offices.

3. Information regarding **persons working in hazardous conditions** and on benefits due to work in hazardous conditions as well as on compensations for injuries and occupational diseases were compiled on the basis of annual reports on work conditions (Z-10 form).

The reports on work condition covers persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: “Agriculture, forestry and fishing” (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing), “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, “Construction” (excluding development of building projects), “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Information and communication” (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities), “Professional, scientific and technical activities” (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities), “Administrative and support service activities” (in the scope of rental and leasing activities, travel agency tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities), “Education” (only tertiary education), “Human health and social work activities” (in the scope of human health activities), “Other service activities” (in the scope of repair of computers and personal and household goods).

Data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous

klimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

4. Dane o **wypadkach przy pracy**, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy (formularz Z-KW). Badaniem objęte są wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych. Dane o wypadkach przy pracy charakteryzują osoby, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym. Wszystkie informacje dotyczą wypadków przy pracy zgłoszonych w danym roku.

II. Objasnienia podstawowych pojęć

Pracujący

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Prezentowane dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Do pracujących zaliczono:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - b) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych).

2. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób **w głównym miejscu pracy**.

3. Dane o **zatrudnionych na podstawie stosunku pracy** dotyczą zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych.

Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również oso-

work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

4. *Data on **accidents at work**, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work (Z-KW form). The survey includes all accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees. Data on accidents at work characterise the number of persons who were injured during the individual as well as mass accidents. All information concerns the accidents at work registered in a given year.*

II. Main definitions

Employment

1. *Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income. The data presented do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

Employed persons are:

- 1) *employees hired on the basis of employment contracts (labour contract, postings, appointment, election or service relation);*
- 2) *employers and own-account workers, i.e.:*
 - a) *owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,*
 - b) *other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;*
- 3) *outworkers;*
- 4) *agents (including contributing family workers and persons employed by agents);*
- 5) *members of agricultural cooperatives production (agricultural producers' cooperatives, and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives).*

2. *Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the main job.*

3. *Data regarding **employees hired on the basis of an employment contract** concern the employment, as of 31 XII of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees.*

***Full-time paid employees** are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with*

by, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy (np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia) lub przedłużonym czasie pracy (np. dozorczy mienia). **Niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły w zakładzie pracy, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. W liczbie pracujących ujęto zarówno obywateli polskich pracujących za granicą, jak i cudzoziemców pracujących w Polsce.

Za **osoby zatrudnione za granicą**, zaliczone do pracujących, przyjęto osoby wykonujące pracę poza granicami kraju na rzecz krajowych jednostek, w których zostały zatrudnione, np. jako pracownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych, a także osoby skierowane za granicę w celach szkoleniowych i badawczych.

Cudzoziemcy zaliczeni do pracujących w Polsce to osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz.U. 2013 poz. 674, z późn. zm.) zostały zatrudnione przez zakłady pracy lub osoby fizyczne.

5. Informacje o **ruchu zatrudnionych** odnoszą się pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmieniać pracę w ciągu roku.

Do przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. W zbiorowości zwolnionych z pracy uwzględniono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi) oraz osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, a także osoby, które porzuciły pracę oraz – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w badanym okresie do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze cza-

regulations, work a shortened work-time period, (e.g. due to hazardous conditions) or a longer work-time period (e.g. property caretaker). **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data on employment include both: Polish citizens employed abroad and foreigners employed in Poland.

Persons working abroad and counted among the employed are persons working abroad for the Polish enterprises which employed them, e.g. diplomats as well as people sent abroad in order of training and research work.

Foreigners counted as employed in Poland comprise persons who in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions (unified text: Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments) were employed by the establishments or natural persons.

5. Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees as well as seasonal and temporary employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations**, not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either employee or the employer (including group dismissals); persons who have retired or been granted a pension due to inability to work; persons who have left work as well as, for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired and terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a survey period to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments), are classified as unemployed.

An unemployed person is understood as a person not employed and not performing any other kind of paid work

su pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- 1) ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego;
- 2) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, nie pobiera: świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
- 3) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
- 4) nie złożyła wniosku do ewidencji działalności gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis nie zgłosiła do ewidencji działalności gospodarczej wniosku o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął albo nie upłynął jeszcze okres do – określonego we wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej – dnia podjęcia działalności gospodarczej;
- 5) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego;
- 6) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 7) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego;
- 8) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
- 9) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

2. Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę bezrobotną zarejestrowaną w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy

who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, if he/she fulfilled among others, the following conditions:

- 1) *is aged 18 or more and has not reached the retirement age;*
- 2) *did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from inability to work, pension due to training, social-welfare pension or dependant's pension exceeding half of the minimum wage, or after termination of employment or other paid work or a person, who after completing employment, other gainful work, or after ceasing to carry out non-agricultural economic activity did not collect teachers' compensation benefit, do not receive a pre-retirement benefit or allowance, rehabilitation allowance, sick benefit, maternity benefit or benefit equal to maternity benefit;*
- 3) *is not owner or holder (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of arable land exceeding 2 convertible ha; is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of arable land exceeding 2 convertible ha;*
- 4) *the person has not submitted an application for entry to the economic activity register or after its submission the person submitted to the economic activity register an application for suspension of the economic activity and the period of suspension has not yet expired; or the period to commence economic activity defined in the application for entry to the economic activity register has not yet lapsed;*
- 5) *is not temporarily under arrest or serving a prison sentence, except for a sentence of imprisonment served outside a penitentiary establishment under a system of electronic monitoring;*
- 6) *do not receive monthly income exceeding half of the minimum wage, excluding income generated from interests or other monetary means gathered on bank accounts;*
- 7) *do not receive, on the basis of the regulation concerning social welfare, a permanent social benefit;*
- 8) *do not receive, on the basis of regulations concerning family allowances, a nursing allowance or allowance supplementary to family benefit due to single parenthood and loss of the rights to unemployment benefit because of the expiry of its legal duration;*
- 9) *do not receive a training allowance after termination of employment.*

2. An unemployed school-leaver is a registered unemployed person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other do-

absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. Bezrobotni, którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 roku życia to osoby bezrobotne w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie poświadczającym ukończenie szkoły wyższej, które nie ukończyły 27 roku życia.

4. Bezrobotni powyżej 50 roku życia to bezrobotni, którzy w dniu zastosowania wobec nich usług lub instrumentów rynku pracy ukończyli co najmniej 50 lat.

5. Długotrwale bezrobotni to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego.

6. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych i które zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, spełniają co najmniej jedno z kryteriów:

- 1) bezrobotni do 30 roku życia,
- 2) długotrwale bezrobotni,
- 3) bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- 4) bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- 5) bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- 6) bezrobotni niepełnosprawni.

7. Napływ bezrobotnych oznacza liczbę osób zarejestrowanych w ciągu miesiąca, kwartału lub roku w powiatowych urzędach pracy.

8. Odpływ bezrobotnych oznacza liczbę osób, które w ciągu miesiąca, kwartału bądź roku zostały wykreślone z ewidencji urzędów pracy z różnych przyczyn, m.in. w związku z podjęciem pracy stałej, sezonowej, interwencyjnej lub robót publicznych, w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy, podjęcia nauki, nabycia praw emerytalnych lub rentowych itd.

9. Aktywne formy pomocy bezrobotnym oznaczają działania zmierzające do ograniczenia wielkości bezrobocia na danym terenie. Wśród nich wyróżnia się m.in.: szkolenia, staż u pracodawcy, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne.

Szkolenia oznaczają pozaszkolne zajęcia edukacyjne mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

Staż u pracodawcy oznacza nabywanie umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.

document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons acquired qualifications to work in a given occupation.

3. The unemployed who graduated from tertiary school before their 27th birthday are unemployed persons who were under 27 years of age in the period of 12 month after the date stated in a diploma, certificate or other document confirming completion of tertiary school.

4. The unemployed over 50 years old are unemployed persons who were over 50 years of age on the date when they became recipients of the labour market instruments.

5. The long-term unemployed are persons who stayed in the registers of the powiat labour office for the overall period exceeding 12 months in the last 2 years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation.

6. Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons, who are entitled to priority in appointment for participation in special programmes and who, in accordance with amendment to Law on Employment Promotion and Labour Market Institutions, persons fulfilling at least one of the criteria:

- 1) unemployed persons below 30 years of age,
- 2) long-term unemployed,
- 3) unemployed persons over 50 years of age,
- 4) unemployed persons benefiting from social assistance,
- 5) unemployed persons with at least one child under 6 years of age or at least one disabled child below 18 years of age,
- 6) disabled unemployed persons.

7. Inflow to unemployment means the number of persons who were registered in powiat labour offices during a month, quarter and year.

8. Outflow from unemployment means the number of persons who within a year were withdrawn from labour office registers due to different reasons, i.e., because of taking a permanent or seasonal job, intervention or public work, lack of confirmation of their availability for work, entering education, acquirement of the retirement pay or pension rights etc.

9. Labour market programmes comprise activities directed at reduction of the size of unemployment in a given area. There can be distinguished among others: trainings, internship with the employer, intervention and public works, social useful works.

Training means non-school educational activities targeted at obtaining or improving vocational skills and qualifications, as well as general ones necessary for performing a job, including job-searching skills.

Internship with the employer means acquisition of practical skills necessary for performing work by means of performing tasks at work place without concluding an employment relationship with an employer.

Prace interwencyjne oznaczają zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Prace te są częściowo finansowane przez urzędy pracy.

Roboty publiczne to prace organizowane dla bezrobotnych przez organy samorządu terytorialnego, administracji rządowej lub instytucje użyteczności publicznej na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Prace te są częściowo finansowane przez urzędy pracy.

Prace społecznie użyteczne to prace organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Do prac tych kierowani są przez starostę bezrobotni bez prawa do zasiłku.

10. Osoby poprzednio pracujące to osoby, które kiedykolwiek wykonywały pracę na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego, umowy o pracę nakładczą oraz inną pracę zarobkową, a także prowadziły pozarolniczą działalność.

11. Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów pracy (tzn. zwolnieni grupowo) są to osoby zwolnione zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 III 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90 z 2003 r., poz. 844, z późn. zm.). Przepisy ustawy stosuje się w razie konieczności rozwiązania przez pracodawcę stosunków pracy (zatrudnienia z pracownikami) w drodze wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę, a także na mocy porozumienia stron w okresie nieprzekraczającym 30 dni. Dotyczy to zakładów pracy, w których następuje zmniejszenie zatrudnienia z przyczyn ekonomicznych lub w związku ze zmianami organizacyjnymi, produkcyjnymi albo technicznymi, a także w przypadku ogłoszenia upadłości zakładów lub ich likwidacji.

12. Oferty pracy (wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej) są to zgłoszone przez pracodawców do powiatowego urzędu pracy (co najmniej jedno) wolne miejsca zatrudnienia i miejsca przygotowania zawodowego na stanowisku pracy oraz przyjęte do realizacji miejsca pracy w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych i stażu, a także w ramach umów zlecenia i umów o dzieło.

13. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników spisów. Dane o bezrobotnych oraz pracujących wykorzystywane do obliczenia stopy bezrobocia pochodzą ze źródeł różniących się metodą zbierania, co może powodować pewne nieścisłości, zwłaszcza w przypadku stopy bezrobocia ustalonej dla powiatów. Dla bezrobotnych – miejscem lokalizacji jest ich miejsce zamieszkania lub pobytu, zaś dla pracujących lokalizacja miejsca pracy.

Intervention work means employment of an unemployed person by an employer as the result of a contract signed with the starost (the President of the powiat authorities), which is targeted at supporting persons with a specific situation in the labour market. Such work is partially financed by a labour office.

Public work means work organized for the unemployed by local government bodies, government administration or public utility institutions for a period not exceeding 12 months. Such work is partially financed by a labour office.

Social useful work are works organized by the gmina in the organizational units of social assistance, organizations or institutions engaged in charity or for the local community. Unemployed persons without the right to benefits are directed to these works by the mayor.

10. Formerly employed include persons who have performed any work on the basis of a labour contract, posting appointment, contract for outwork or any other earning generating work, or conducted their own economic activity outside agriculture.

11. The unemployed terminated for company reasons (i.e. mass dismissals) – are persons released in accordance with the provisions of the Act of 13 III 2003 on specific rules concerning termination of employment relationship for reasons not related to employees (Journal of Laws No. 90 of 2003, item 844, with later amendments). The respective provisions are applied in case of the necessity to terminate labour relations (employment contracts) with employees, by an employer, the notice given by an employer or mutual agreement of the parties, within a period not exceeding 30 days. This concerns establishments in which reduction of employment is caused by economic reasons or organizational changes, changes in production or technological ones, and in case of the establishment's bankruptcy or liquidation announcement.

Job offers (vacancies and places of occupational activation) comprise vacant jobs and places for on a job training reported by employers to labour offices (at least one), and accepted jobs within the scope of intervention and public works, internship, as well as within the framework of order and assignment agreements.

12. The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service, as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. The unemployment rate is given including persons working on private farms in agriculture (comprising a part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the results of censuses. The data on unemployment and employment used for calculation of the unemployment rate come from the sources varied in respect to the method of data collection, which may lead to some inaccuracies, particularly in case of unemployment rates by powiats. The unemployed are localized according to their place of residence or stay, while the employed – according to the address of their place of work.

14. Pod pojęciem **cywilnej ludności aktywnej zawodowo** szacowanej na koniec każdego prezentowanego okresu, należy rozumieć osoby pracujące w jednostkach sektora publicznego i prywatnego, jak również osoby bezrobotne; dane te nie są publikowane, służą jedynie do wyliczenia stopy bezrobocia.

15. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Warunki pracy

1. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej,
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe,
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie,
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium,
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni,
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług,
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej,
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi,

13. **Civilian economically active population** (labour force) estimated at the end of each presented period comprise persons employed in public and private units, as well as the unemployed, data are not published, they are used to calculate the unemployment rate.

14. Information concerning **Labour Fund expenditures** are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions.

Working conditions

1. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated equally to accident at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip,
- 2) during a training within the scope of common self-defence,
- 3) at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship,
- 2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions,
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries,
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland,
- 5) stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers,
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives,
- 7) performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services,
- 8) performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them,
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen,

10) odbywania zastępczych form służby wojskowej,
11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

2. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała – całkowita lub znaczna – niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

3. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

4. Wydarzenie powodujące uraz opisuje, w jaki sposób poszkodowany doznał urazu (fizycznego lub psychicznego) spowodowanego przez czynnik materialny.

5. Przyczyny wypadku są to wszelkie braki i nieprawidłowości, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniły się do powstania wypadku, związane z czynnikami materialnymi (technicznymi), z ogólną organizacją pracy w zakładzie lub organizacją stanowiska pracy oraz związane z pracownikiem, w tym również z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika.

6. Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z czym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

7. Informacje o **dniach niezdolności do pracy** obejmują łączną kalendarzową liczbę dni niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami przy pracy, ustaloną na podstawie zaświadczeń lekarskich.

8. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia pracujących wykorzystano średnią arytmetyczną dwóch stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

9. Warunki pracy to zespół czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Na środowisko pracy składają się: czynniki fizyczne (np. oświetlenie, hałas, mikroklimat), chemiczne (np. substancje toksyczne) oraz biologiczne (np. bakterie), występujące na obszarze miejsca pracy (np. w hali fabrycznej, na stanowisku pracy), jak i na obszarze otaczającym zakład pracy.

10. Przez zagrożenie szkodliwymi czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy rozumie się wpływ na pracownika szkodliwych czynników występujących w procesie pracy, których stężenie lub natężenie przekracza obowiązujące NDS (najwyższe dopuszczalne stężenie) i NDN (najwyższe dopuszczalne natężenie), polskie normy lub inne normy higieniczne.

11. Przez zagrożenie związane z uciążliwością pracy rozumie się szkodliwy wpływ na pracownika czynności roboczych wykonywanych np.: w wymuszonej pozycji ciała, w warunkach ciężkiego wysiłku fizycznego lub w warunkach

10) *serving supplementary forms of military service,*
11) *education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.*

2. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

3. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

4. Contact – mode of injury describes in what way the victim was injured (physically or psychically) by material agent.

5. Causes of accident are all short-comings and irregularities connected with material (technical) factors, organization of work in an enterprise or in a workplace, and related to employees including incorrect employee behaviour.

6. Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, therefore the sum of causes is greater than the total number of accidents.

7. Information on **days of inability to work** includes the total number of calendar days of inability to work caused by accidents at work, assumed on the basis of the number of sick leaves.

8. The accident ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the reference year and from the reference year.

9. Work conditions include a group of factors appearing in the working environment deriving from the process of work and factors connected with performing work. Work environment consists of: physical factors (e.g. lighting, noise, microclimate), chemical (e.g. toxic substances) and biological (e.g. bacteria), occurring within the space of the work place (e.g. factory room, work position) as well as within the space surrounding establishment.

10. Hazard related to work environment comprises influence on employees of the harmful factors arising in the process of work, which concentration or intensity exceed obligatory HAC (the highest allowed concentration) and HAI (the highest allowed intensity), Polish standards or other hygienic standards.

11. Hazard related to strenuous work conditions comprises harmful influence on employees of work performed e.g. in forced awkward position, requiring hard physical effort

szczególnej uciążliwości. Do zagrożeń związanych z uciążliwością pracy zalicza się również niedostateczne oświetlenie stanowisk pracy.

12. Przez zagrożenie czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi rozumie się pracę przy maszynach wymienionych w załączniku IV do Dyrektywy 2006/42/WE wprowadzonej ustawą z dnia 21 X 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz.U. Nr 199, poz. 1228). Zagrożenie tym czynnikiem określa Polska Norma PN-80/Z-08052.

13. Substancje chemiczne są to substancje, których oddziaływanie w procesie pracy na organizm człowieka – po przekroczeniu wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) – mogą powodować, np.: zatrucie ostre lub przewlekłe prowadzące do zmian w narządach wewnętrznych, ostre uszkodzenie skóry, nieżyt błon śluzowych, dróg oddechowych i spojówek, przewlekłe odczyny alergiczne skóry i błon śluzowych, astmę oskrzelową itp.

14. Przemysłowe pyły zwłókniające są to pyły, które mogą spowodować zwłóknienie tkanki płucnej. Dotyczy to głównie pyłów zawierających dwutlenek krzemu (krzemionkę) i krzemiany. Do pyłów tych zalicza się, np.: kwarc, piasek, talk, azbest, pyły ceramiczne, pyły mineralne (granit, bazalty), włókna szklane.

15. Przemysłowe pyły rakotwórcze są to pyły, które zostały zaliczone do kategorii pyłów rakotwórczych na podstawie odrębnych przepisów, np.: azbest, pyły drewna twardego, włókna ceramiczne.

16. Inne pyły przemysłowe są to pyły szkodliwe niebędące substancjami toksycznymi i niezawierające krzemionki i krzemianów. Powstają one w czasie rozdrabniania ciał stałych, niepełnego spalania się różnych materiałów, w czasie paczkowania, przeładunku materiałów sypkich i pyłących przewożonych luzem itp.

17. Hałas są to dźwięki szkodliwe, które mogą powodować uszkodzenia słuchu i inne zmiany w organizmie lub mogą w istotny sposób utrudniać wykonywanie pracy.

18. Wibracje są to drgania występujące podczas obsługi ręcznej narzędzi lub urządzeń udarowych (młotki nitownicze, młoty i dłuta pneumatyczne, piły motorowe, wiertarki, ubijaki, perforatory) oraz drgania występujące na stanowiskach pracy na skutek działania maszyn i urządzeń technicznych.

19. Mikroklimat gorący są to warunki środowiska pracy określone za pomocą wskaźnika obciążenia termicznego WBGT (Wet Bulb Globe Temperature).

20. Mikroklimat zimny są to warunki środowiska pracy określone za pomocą wskaźnika siły chłodzącej powietrza WCI (Wind – Chill Index).

21. Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych dotyczą:

1) posiłków profilaktycznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 V 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz.U. Nr 60, poz. 279), wydawanych nieodpłatnie w ramach dożywiania specjalnego, pracownikom zatrudnionym stale przy pracach szczególnie szkodliwych dla zdrowia, wykonującym stale ciężkie lub uciążliwe prace na otwartej przestrzeni

or performed in particularly strenuous conditions. Hazard related to strenuous work conditions also includes insufficient lighting of workplaces.

12. Hazard related to mechanical factors connected with particularly dangerous machinery comprises work with machines mentioned in appendix IV to Directive 2006/42/EC (Directive adopted by the regulation of the Minister of Economy, Labour and Social Policy dated 21 October 2008 on the Fundamental Requirements of Machines and Elements of Safety (Journal of Laws No. 199, item 1228). Hazard connected with this factor describes Polish standard PN-80/Z-08052.

13. Chemical substances comprise substances which influence on human body during process of work – after overstepping the highest allowed concentration – can cause e.g. strong or chronic poisoning leading to changes in internal bodily organs, hard skin damages, inflammation of mucous membrane, respiratory tract and conjunctivae, chronic allergic reaction of skin and mucous membrane, bronchus asthma etc.

14. Fibrosis inducing industrial dusts comprise harmful dusts which can cause fibrosis of lung tissue. It comprises mainly dusts including silicon dioxide (silica) and silicate. Among them are counted e.g. quartz, sand, talc, asbestos, ceramic dusts, mineral dusts (granite, basalt), glass fibres.

15. Industrial carcinogenic dusts comprise dusts which were included into the category of carcinogenic dusts on the basis of separate regulations, e.g. asbestos, sawdust of hard wood, ceramic fibres.

16. Other industrial dusts comprise harmful dusts which are non toxic and do not include silica and silicate. They are after-effects of crushing of solid substances, uncompleted combustion of various materials, during packing and transhipping of powdery and dusting substances transported in bulk etc.

17. Noise comprises harmful sounds, which can damage hearing and cause other changes in the body or can significantly obstruct work performance.

18. Vibrations comprise oscillations appearing during handling of percussive tools or devices (riveting hammers, pneumatic hammers and chisels, motor saws, boring machines, rammers, perforators) and vibrations caused by work of machines and technical devices.

19. Hot microclimates refers to the environmental conditions described by the thermal stress index WBGT (Wet Bulb Globe Temperature).

20. Cold microclimates refers to the environmental conditions described by the wind chill index WCI (Wind – Chill Index).

21. Benefits due to work in hazardous conditions strenuous comprise:

1) preventive food according to the decree of the Council of Ministers from 28 V 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws No. 60, item 279), strengthening free meals, served within the range of special nourishment for the employed permanently performing work particularly hazardous for health, perma-

w okresie zimowym, inne prace narażające organizm na nadmierne ochłodzenie, jak również wykonującym prace w szczególnie trudnych warunkach;

- 2) napojów w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 V 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz.U. Nr 60, poz. 279);
- 3) innych środków odżywczych wydawanych pracownikom na podstawie branżowych układów pracy lub innych przepisów;
- 4) dodatków pieniężnych wypłacanych pracownikom wykonującym pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych, jeżeli odpowiednie przepisy przewidują możliwość ich wypłacenia;
- 5) skróconego czasu pracy, tj. krótszego od ustawowego czasu pracy w danej grupie zawodowej;
- 6) dodatkowych urlopów (płatnych);
- 7) innych uprawnień, np. możliwość wcześniejszego, niż ogólnie przyjęto, przejścia na emeryturę.

22. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych są to należne wypłaty dla pracowników, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, a także dla członków rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby:

- 1) odszkodowań z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci pracownika;
- 2) odszkodowań za przedmioty utracone lub uszkodzone wskutek wypadku przy pracy.

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono, przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,

nently maintaining hard or strenuous outdoor work in the winter, performing other work exposing body to overcooling as well as for people performing work in particularly hard conditions;

- 2) *drinks according to the decree of the Council of Ministers from 28 V 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws No. 60, item 279);*
- 3) *other nutrition served on the basis of branch labour agreements or other regulations;*
- 4) *special pay paid for work in hazardous or strenuous conditions providing that adequate regulations allow such payments;*
- 5) *short-time working hours i.e. shorter than regular working hours for a given occupational group;*
- 6) *extra leaves (paid);*
- 7) *other benefits e.g. earlier retirement.*

22. Compensations for injuries and occupational diseases due to employees who lost their health as a result of occupational accident or occupational disease or to family members of employees who died because of such accident or disease are payments of:

- 1) *compensations for permanent or long-duration loss of health or death of employee;*
- 2) *compensations for things lost or damaged because of occupational accident.*

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, among others: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- *personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,*
- *payments from profit and balance surplus in cooperatives,*
- *annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,*

- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

- *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.*

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. *Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.*

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

Pracujący

W 2014 r. województwo wielkopolskie skupiało blisko 10% ogółu pracujących w kraju. Pod względem liczby pracujących (podobnie jak w poprzednich latach) zajmowało 3. miejsce po województwach mazowieckim i śląskim. W końcu grudnia 2014 r. w województwie wielkopolskim było 893,8 tys. pracujących w gospodarce narodowej (nie wliczając rolników indywidualnych, osób duchownych oraz zatrudnionych w organizacjach społecznych, partiach politycznych i związkach zawodowych, a także osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących nieprzekraczającej 9). Ich liczba w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 30,1 tys., tj. o 3,5%. W ciągu roku liczba pracujących zwiększyła się m.in. w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (o 16,1%), przetwórstwo przemysłowe (o 5,3%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 5,1%). Największe zmniejszenie liczby pracujących wystąpiło w górnictwie i wydobywaniu (o 21,6%), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 5,7%) oraz budownictwie (o 5,6%).

W 2014 r. w strukturze pracujących według sekcji dominowały: przetwórstwo przemysłowe (32,0% ogółu pracujących), handel; naprawa pojazdów samochodowych (15,3%) oraz edukacja (11,1%). Stosunkowo duży odsetek stanowili pracujący w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa (6,4%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (5,7%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (5,4%) oraz budownictwo (4,6%).

Liczba pracujących, w stosunku do 2013 r., wzrosła w większości powiatów (30 z 35), a najbardziej w powiatach: złotowskim (o 9,5%), obornickim (o 7,5%), ostrowskim (o 7,2%) oraz grodziskim (o 7,0%). Spadek liczby pracujących zaobserwowano w 5 powiatach, a największy odnotowano w Koninie (o 1,8%).

W 2014 r. przeciętne zatrudnienie (nie wliczając podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, a także zatrudnionych za granicą) w województwie wielkopolskim wyniosło 872,2 tys. osób i w ciągu roku wzrosło o 36,7 tys. (o 4,4%). W porównaniu z 2013 r. przeciętne zatrudnienie najbardziej zwiększyło się w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (o 14,5%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 12,0%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 8,9%) oraz informacja i komunikacja (o 7,5%). Największe spadki przeciętnego zatrudnienia zanotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 18,2%), górnictwie i wydobywaniu (o 15,9%) oraz budownictwie (o 6,1%).

Zatrudnienie nie rozkłada się równomiernie na obszarze całego województwa wielkopolskiego, co wynika m.in. z różnego potencjału gospodarczego powiatów. Najsilniejszymi ośrodkami gospodarczymi są Poznań i powiat poznański, gdzie ma swoją siedzibę 40,1% ogółu podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w województwie. W 2014 r. koncentrowało się tu 45,6% wszystkich zatrudnionych w województwie, podczas gdy odpowiedni udział w powiatach: międzychodzkiem, słupeckim i chodzieskim nie przekraczał 1%. W 14 powiatach wzrost przeciętnego zatrudnienia był większy niż przeciętnie w województwie, przy czym największy zanotowano w powiatach: grodziskim (o 22,0%), poznańskim (o 13,2%) i wągrowieckim (o 11,1%). Największy spadek przeciętnego zatrudnienia wystąpił w powiatach: międzychodzkiem (o 9,4%), wolsztyńskim (o 8,6%) i konińskim (o 4,8%).

W 2014 r. relatywnie najwięcej było zatrudnionych w sekcji przetwórstwo przemysłowe (31,7% ogólnej liczby zatrudnionych w województwie). Ich udział w tej sekcji, przekraczający 50%, odnotowano w powiatach: kępińskim (69,5% ogólnej liczby zatrudnionych w powiecie), szamotulskim (56,3%), nowotomyskim (54,8%), gostyńskim

(53,1%), chodzieskim (52,9%), czarnkowsko-trzcianeckim (52,8%) i wrzesińskim (52,2%), podczas gdy w powiecie konińskim wyniósł on 15,0%. W sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych udział zatrudnionych wynosił 21,9% dla całego województwa i oscylował między 3,5% ogółu zatrudnionych w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim a 50,4% w powiecie poznańskim. Stosunkowo duży odsetek stanowili również zatrudnieni w sekcji edukacja (10,9%), a najwyższy jej udział w liczbie zatrudnionych ogółem zaobserwowano w powiatach: konińskim (17,9%), słupeckim (17,0%) i kolskim (16,7%).

W 2014 r. liczba przyjęć do pracy była o 21,5% większa od liczby zwolnień z pracy (wobec 17,8% w roku poprzednim). Wśród przyjętych do pracy (194,9 tys. osób, tj. o 15,0% więcej niż w 2013 r.) 13,8% stanowiły osoby podejmujące pracę po raz pierwszy. Liczba zwolnień (160,5 tys.) była o 11,5% większa niż w 2013 r. Największy udział wśród osób zwolnionych z pracy mieli zwolnieni w drodze wypowiedzenia umowy przez zakład pracy (14,7%).

Bezrobocie

W 2014 r. w województwie wielkopolskim zaobserwowano spadek bezrobocia rejestrowanego. Według stanu na koniec grudnia 2014 r., rejestry powiatowych urzędów pracy obejmowały łącznie 116,4 tys. bezrobotnych, tj. o 28,4 tys. osób (o 19,6%) mniej niż przed rokiem. W kraju liczba bezrobotnych zmniejszyła się w skali roku średnio o 15,4%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2014 r. wyniosła 7,6%, tj. o 2,0 p.proc. mniej niż przed rokiem. Stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim pozostała najniższa w kraju. Relatywnie niski poziom wskaźnika odnotowano również w województwach mazowieckim i śląskim (po 9,6%) oraz małopolskim (9,7%), natomiast najwyższy zarejestrowano w województwie warmińsko-mazurskim (18,7%). W kraju stopa bezrobocia wyniosła 11,4%, tj. o 2,0 p.proc. mniej niż przed rokiem.

Natężenie bezrobocia nie jest jednakowe w całym województwie; największe obserwuje się w północnej i wschodniej części województwa wielkopolskiego. Najwyższą stopę bezrobocia, podobnie jak w poprzednich latach, odnotowano w powiatach: konińskim (17,0% wobec 18,9% w 2013 r.), wągrowieckim (15,5% wobec 20,9%), słupeckim (14,7% wobec 17,9%), kolskim (14,5% wobec 16,1%) i złotowskim (14,3% wobec 16,7%), a najniższą w Poznaniu (3,1% wobec 4,2%), powiecie poznańskim (3,4% wobec 4,5%) oraz powiecie kępińskim (3,4% wobec 5,0%).

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych przeważają kobiety (56,6%). W odniesieniu do 2013 r. ich liczba zmniejszyła się o 17,5%, ale udział w ogólnej zbiorowości bezrobotnych był o 1,5 p.proc. większy. W 2014 r. w Polsce kobiety stanowiły 51,5% wszystkich bezrobotnych, tj. o 0,5 p.proc. więcej niż przed rokiem.

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmalała w ciągu roku o 19,0%. Zmniejszyła się również liczebność bezrobotnych, którzy ukończyli naukę w okresie do 12 miesięcy od momentu rejestracji (o 38,1%), bezrobotnych nieposiadających prawa do zasiłku (o 19,8%) oraz uprzednio pracujących (o 18,9%).

Zbiorowość bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2014 r. liczyła 100,1 tys. osób, tj. 86,0% ogółu bezrobotnych. Udział długotrwale bezrobotnych, stanowiących najbardziej liczną grupę wśród zarejestrowanych ogółem, zwiększył się o 4,6 p.proc. w skali roku i wyniósł 51,7%. Wzrósł również odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 2,3 p.proc. do 24,4%) oraz niepełnosprawnych (o 1,0 p.proc. do 7,3%). Zmniejszył się natomiast udział bezrobotnych do 25 roku życia (o 3,0 p.proc. do 17,8%). Liczba bezrobotnych we wszystkich wymienionych kategoriach zmniejszyła się w skali roku; największy spadek dotyczył grupy osób do 25 roku życia (o 31,1%).

Wśród bezrobotnych w 2014 r. najwięcej osób posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,8%; w porównaniu z 2013 r. spadek o 0,6 p.proc.) oraz gimnazjalne i niższe (25,9%; wzrost o 0,6 p.proc.). Najmniej liczną grupą bezrobotnych były osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (9,3% wobec 9,5% w 2013 r.). Nadal wysoki pozostaje odsetek bezrobotnych z wyższym wykształceniem, który w skali roku wzrósł o 0,4 p.proc. do 12,0%.

Łączna liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych w 2014 r. wyniosła 185,8 tys. osób, tj. o 12,6% mniej niż w 2013 r. W tej liczbie 79,2% stanowili rejestrujący się po raz kolejny. W ciągu całego 2014 r. z ewidencji bezrobotnych prowadzonej przez powiatowe urzędy pracy wyłączono 214,3 tys. osób. Liczba ta była o 0,7% mniejsza niż przed rokiem i o 28,4 tys. (o 15,3%) większa od liczby nowych zarejestrowań. Pracę podjęło 50,1% osób wykreślonych z ewidencji bezrobotnych. Wskaźnik określający płynność rynku pracy, czyli stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie do liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych, w 2014 r. wyniósł 57,8% i był o 5,3 p.proc. wyższy od wskaźnika zanotowanego przed rokiem.

W ramach pomocy bezrobotnym powiatowe urzędy pracy w 2014 r. przedstawiły łącznie ofertę 96,8 tys. wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, co dawało przeciętnie 8,1 tys. ofert na miesiąc (o 2,2 tys. więcej niż w roku poprzednim). Najwięcej propozycji zatrudnienia zgłoszono we wrześniu (10303 oferty) i w sierpniu (9765 ofert), a najmniej w grudniu (5100 ofert) i w listopadzie (5929 ofert). Na koniec grudnia 2014 r. dla 116,4 tys. bezrobotnych pozostało 3949 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, co oznacza, że na 1 ofertę przypadало średnio 29 osób, tj. o 16 mniej niż przed rokiem.

W 2014 r. wydatki Funduszu Pracy wyniosły 500,1 mln zł. Na wypłatę zasiłków dla bezrobotnych rozdysponowano 44,0% tej kwoty, tj. 219,9 mln zł. Na realizację programów promocji zatrudnienia samorządy powiatów wydały w sumie 253,6 mln zł, czyli 50,7% ogółu wydatków Funduszu Pracy. Z tej kwoty 89,8 mln zł (35,4%) przeznaczono na wypłatę stypendiów i składek na ubezpieczenia społeczne za okres stażu; 85,5 mln zł (33,7%) – na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej; 41,3 mln zł (16,3%) – na refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego; 12,6 mln zł (5,0%) – na pokrycie kosztów szkoleń, a 8,3 mln zł (3,3%) – na roboty publiczne. W ogólnej kwocie wydatków Funduszu Pracy rozdysponowanych w 2014 r. 19,9% dotyczyło bezrobotnych do 25 roku życia, a 5,6% – osób powyżej 50 roku życia.

Warunki pracy

W 2014 r. w województwie wielkopolskim w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) poszkodowanych zostało 11227 osób (wobec 11109 osób w 2013 r.), w tym 36 osób w wypadkach śmiertelnych, 66 osób – w wypadkach ciężkich, a 11125 osób – w wypadkach lekkich. Poszkodowani w wypadkach przy pracy w 2014 r. w województwie wielkopolskim stanowili 12,7% ogółu takich osób w kraju (przed rokiem 12,6%). Wskaźnik wypadkowości obniżył się z 9,49 w 2013 r. do 9,37 w 2014 r. Najniższym wskaźnikiem wypadkowości charakteryzował się powiat koniński (5,52) oraz międzychodzki (6,66), natomiast najwyższym – powiat średzki (14,58).

Spośród wszystkich poszkodowanych w wypadkach przy pracy 78,2% pracowało w sektorze prywatnym. Najwięcej odnotowano ich w przemyśle (5298 osób, tj. 47,2% ogółu poszkodowanych), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (1433 osoby, tj. 12,8%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (926 osób, tj. 8,2%). W wypadkach przy pracy najczęściej poszkodowani byli mężczyźni (66,7% ogółu poszkodowanych, tj. o 1,2 p.proc. więcej niż w 2013 r.).

W 2014 r. najczęstszymi wydarzeniami powodującymi wypadki przy pracy były: zderzenia z nieruchomym obiektem lub uderzenia w niego (22,8% ogółu poszkodowanych), kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim lub chropowatym (21,4%) oraz uderzenia przez obiekt w ruchu (21,0%).

Głównymi przyczynami wypadków przy pracy w 2014 r. były: nieprawidłowe zachowania pracownika (63,5% ogółu przyczyn), niewłaściwy stan czynnika materialnego (8,3%), niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym lub jego brak (6,9%) oraz niewłaściwe samowolne zachowanie pracownika (6,0%).

W 2014 r. z tytułu wypadków przy pracy oraz chorób zawodowych wypłacono łącznie 4460 świadczeń, w tym 4318 z tytułu wypadków przy pracy (w kraju odpowiednio 28593 i 27523). Liczba wypłaconych świadczeń była o 128 (tj. o 3,0%) większa niż przed rokiem (w kraju o 0,5% większa). Łączny koszt świadczeń wypłaconych w 2014 r. z tytułu wypadków przy pracy oraz chorób zawodowych wyniósł 15072,6 tys. zł, w tym z tytułu wypadków przy pracy – 14189,9 tys. zł. Średni koszt jednego świadczenia kształtował się na poziomie 3380 zł i był o 274 zł wyższy od notowanego w 2013 r. (w kraju wyniósł on 3990 zł, tj. o 440 zł więcej niż przed rokiem). Największą liczbę świadczeń (2521), o łącznej wartości 7880,4 tys. zł, wypłacono w przemyśle, a koszt jednego świadczenia wyniósł tam 3126 zł (w kraju średni koszt świadczeń w przemyśle wyniósł 3807 zł).

W 2014 r. w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia pracowało 66,4 tys. osób (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9), tj. o 4,6% więcej niż przed rokiem (w kraju 482,8 tys. osób, tj. o 2,9% mniej niż w 2013 r.). Zagrożenia związane ze środowiskiem pracy (szkodliwe substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.) stanowiły 60,9% ogólnej liczby zagrożeń wobec 60,4% w 2013 r. (w kraju 57,8% wobec 58,1% przed rokiem). Na działanie czynników związanych z uciążliwością pracy (praca w wymuszonej pozycji ciała lub wymagająca dużego wysiłku fizycznego, przy niedostatecznie oświetlonym stanowisku pracy) było narażonych 24,0% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia wobec 24,8% przed rokiem (w kraju odpowiednio 28,1% wobec 28,4%). Czynniki mechaniczne, związane z maszynami szczególnie niebezpiecznymi, stanowiły zagrożenie dla 15,0% zatrudnionych w takich warunkach w województwie wielkopolskim (14,8% w 2013 r.), podczas gdy w kraju dla 14,1% (13,6% przed rokiem).

Wynagrodzenia

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (nie wliczając podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, a także zatrudnionych za granicą) w województwie wielkopolskim w 2014 r. wyniosło 3597,69 zł i było o 82,38 zł (tj. o 2,3%) wyższe niż w 2013 r. W porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w kraju (4003,99 zł) było niższe o 406,30 zł, tj. o 10,1%.

W skali roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie wzrosło najbardziej w powiatach: obornickim (o 11,9%), wolsztyńskim (o 7,2%) i kaliskim (o 6,4%). Jedynie w powiecie szamotulskim zanotowano niewielki spadek przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (o 0,1%). Najwyższe wynagrodzenie odnotowano w Poznaniu (4354,40 zł), powiecie szamotulskim (3817,63 zł), powiecie leszczyńskim (3678,43 zł) oraz Koninie (3653,29 zł), a najniższe w powiatach: kępińskim (2544,18 zł), jarocińskim (2803,80 zł) i krotoszyńskim (2849,87 zł).

W 2014 r. najwyższe wynagrodzenie otrzymali zatrudnieni w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 86,1% wyższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 51,0% wyższe od średniej), informacja i komunikacja (o 48,7% wyższe od średniej) oraz górnictwo i wydobywanie (o 42,0% wyższe od średniej). Najniższe wynagrodzenie utrzymało się w przedsiębiorstwach z sekcji zakwaterowanie i gastronomia (o 34,5% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o 30,3% niższe od średniej).

Ryc. 1. PODZIAŁ TERYTORIALNY WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

TERRITORIAL DIVISION OF WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2014

As of 31 XII

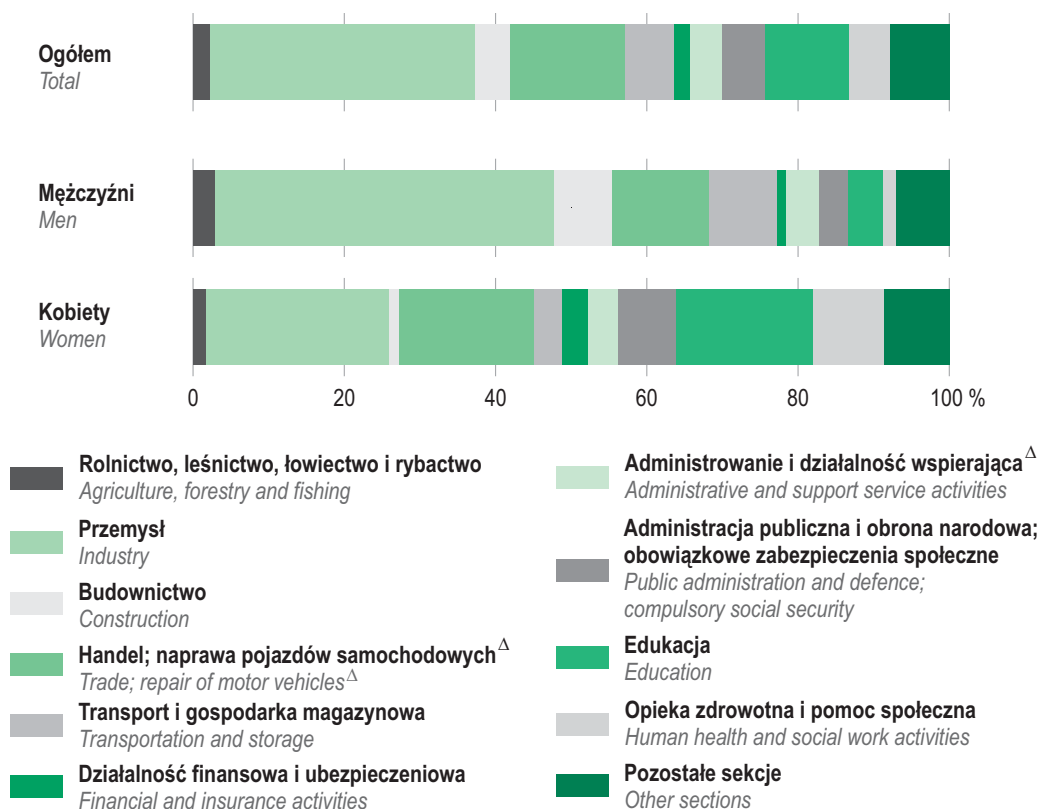

Ryc. 2. PRACUJĄCY^a WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY SEX AND NACE SECTIONS IN 2014

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

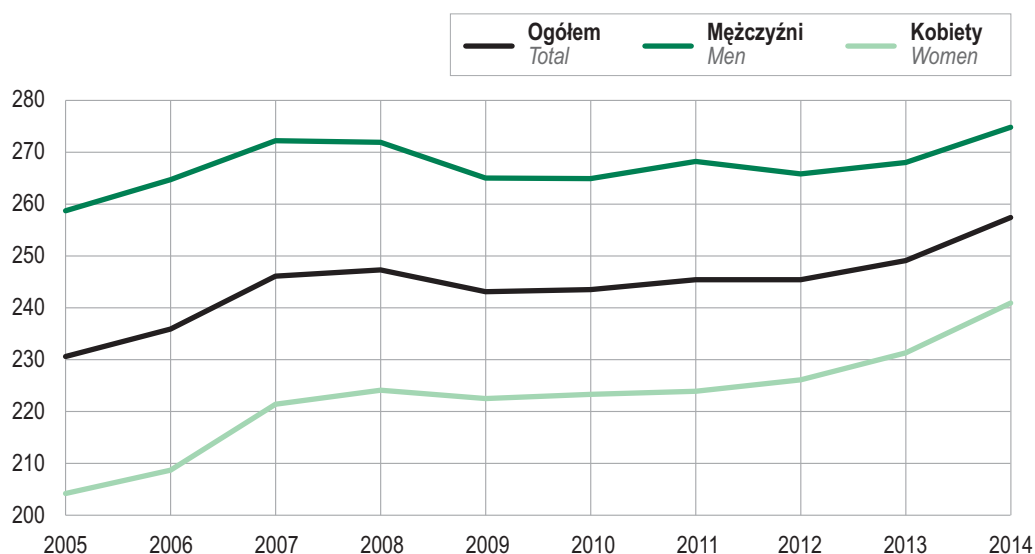
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 3. PRACUJĄCY^a NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2005–2014

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a PER 1000 POPULATION IN 2005–2014

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

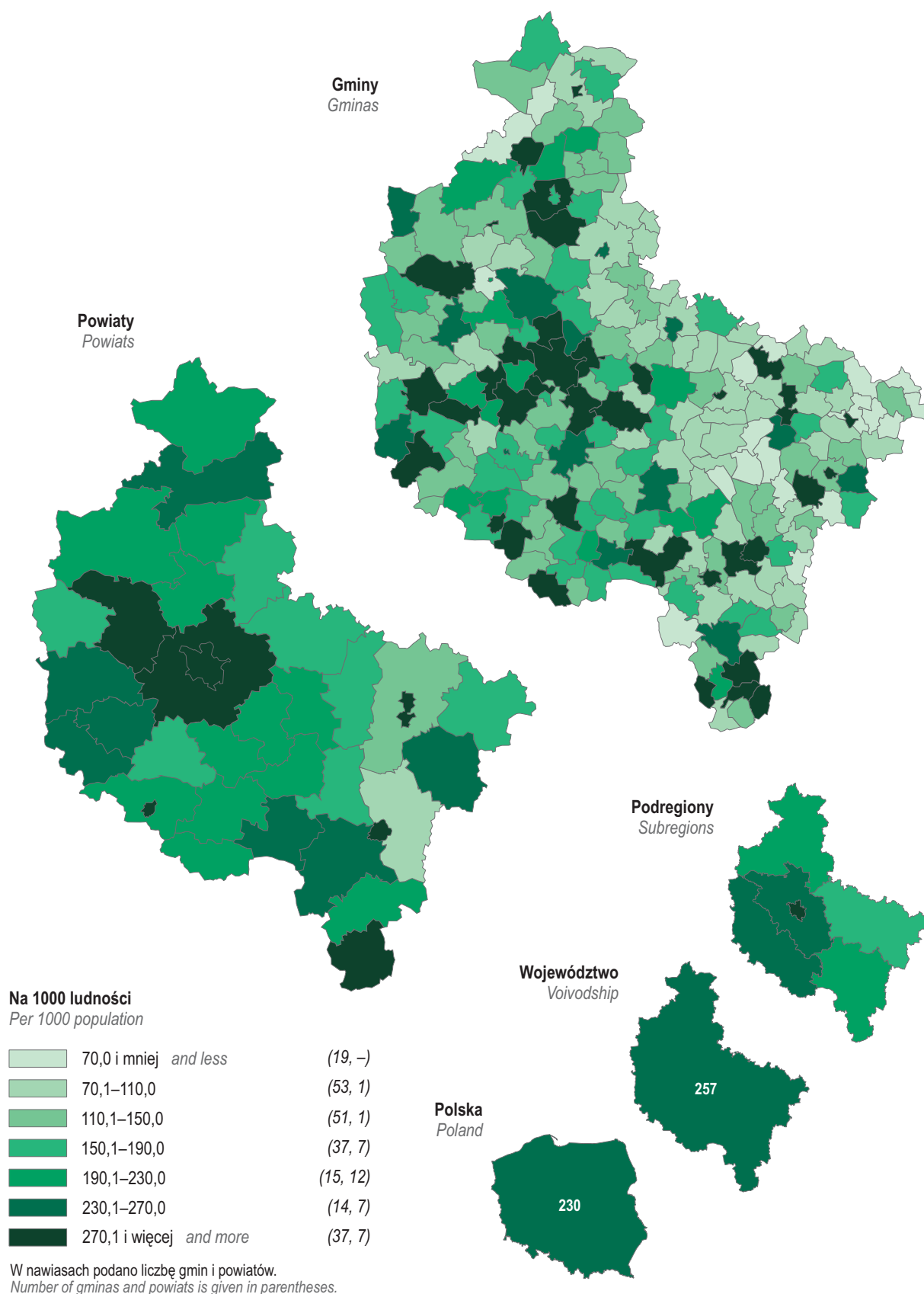
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 4. PRACUJĄCY^a WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2014

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

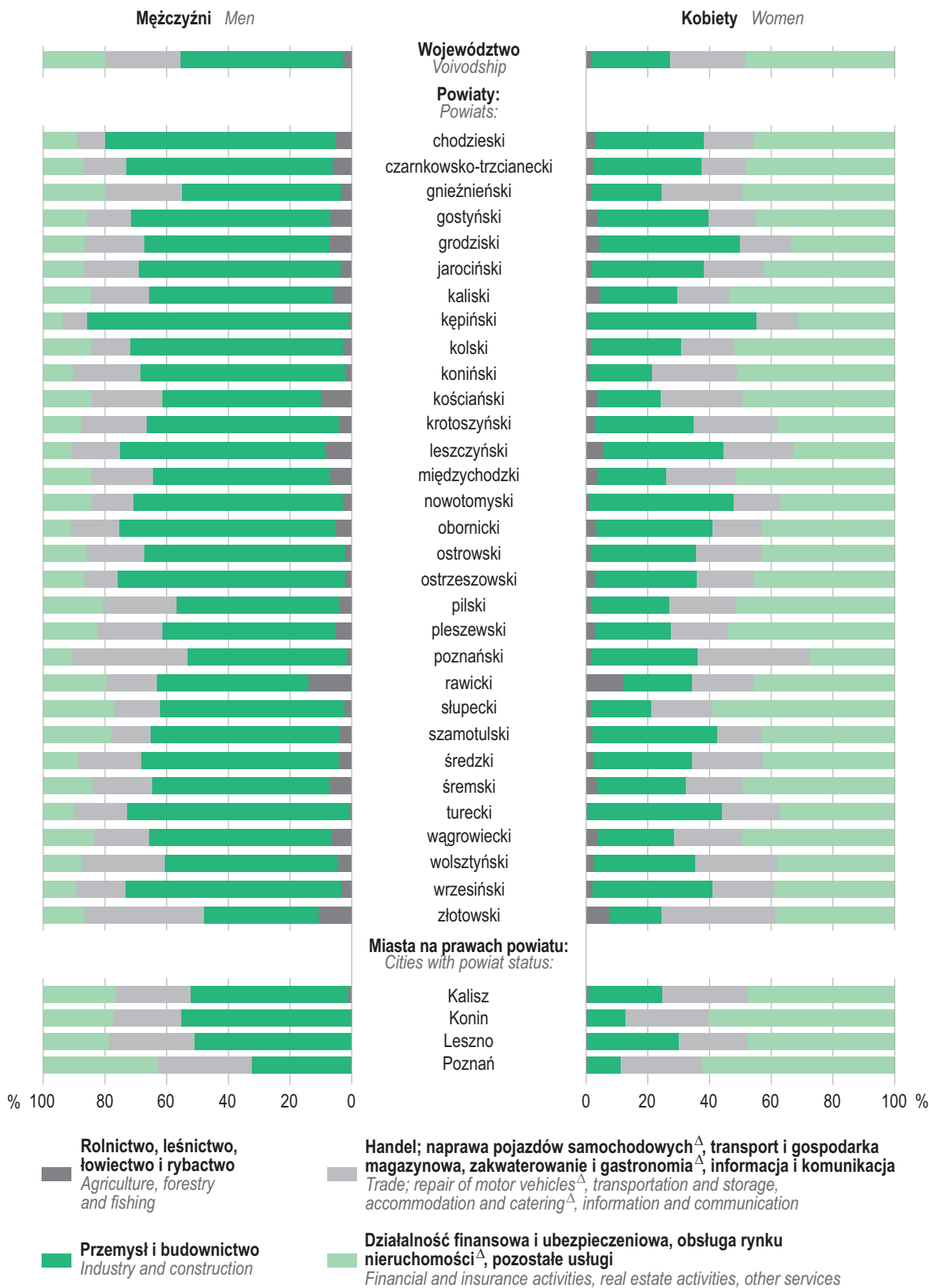
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 5. PRACUJĄCY^a W POWIATACH WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a IN POWIATS BY SEX AND NACE SECTIONS IN 2014

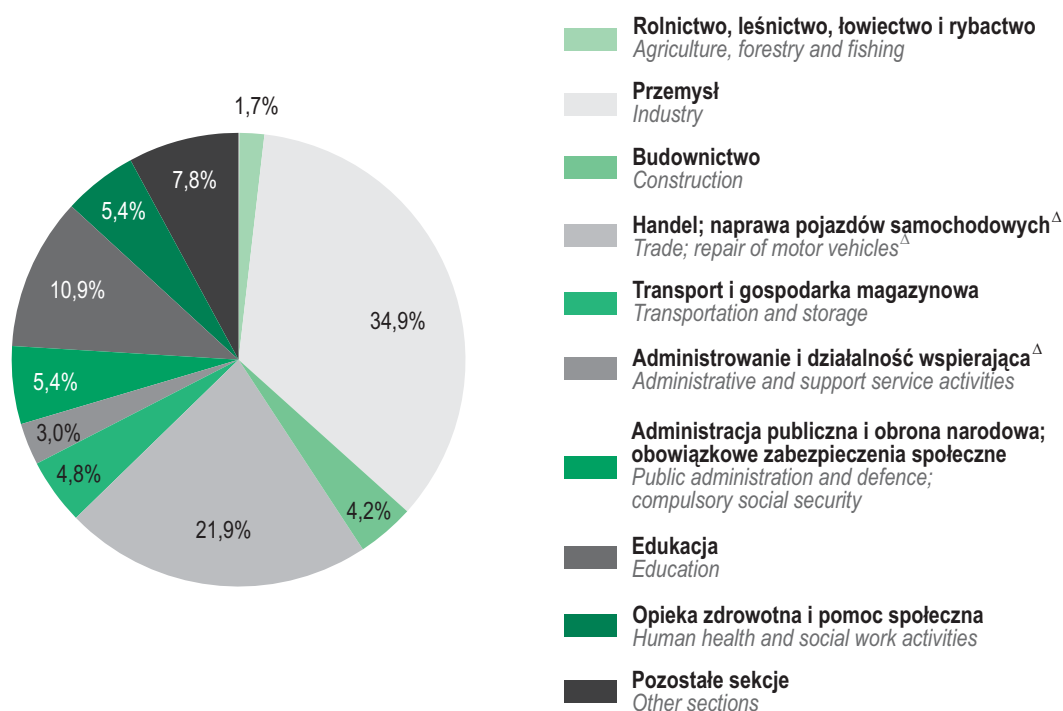
As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

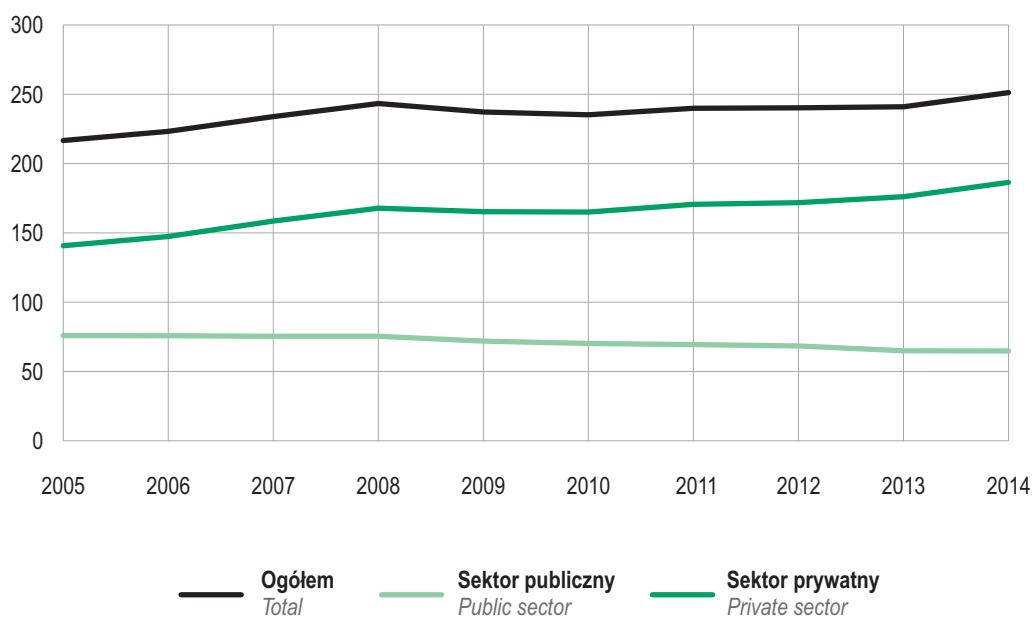
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 6. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a WEDŁUG SEKCJI PKD W 2014 R.
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a BY NACE SECTIONS IN 2014

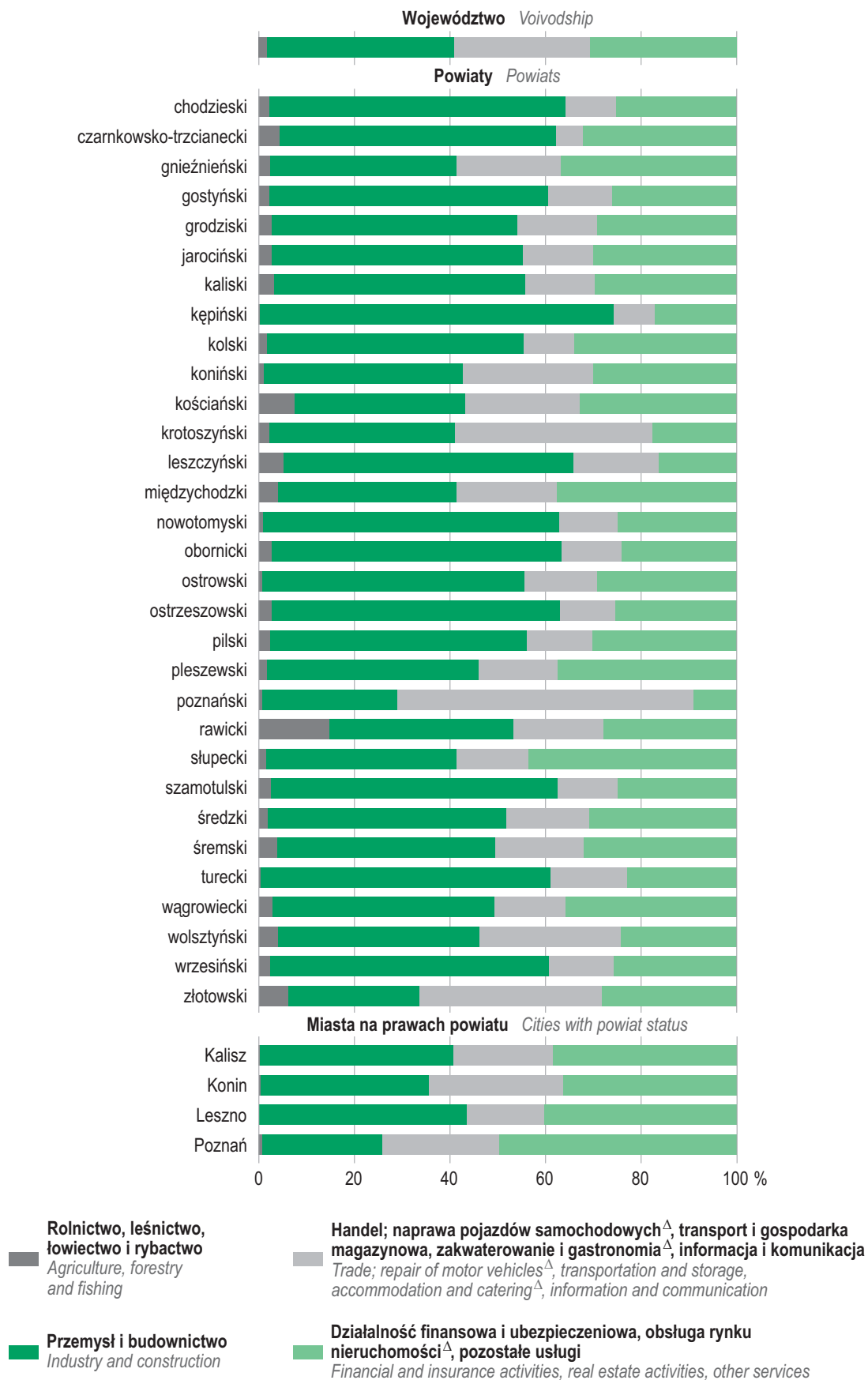
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad.

Ryc. 7. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2005–2014
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a PER 1000 POPULATION IN 2005–2014

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad.

Ryc. 8. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a W POWIATACH WEDŁUG SEKCJI PKD W 2014 R.
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a IN POWIATS BY NACE SECTIONS IN 2014

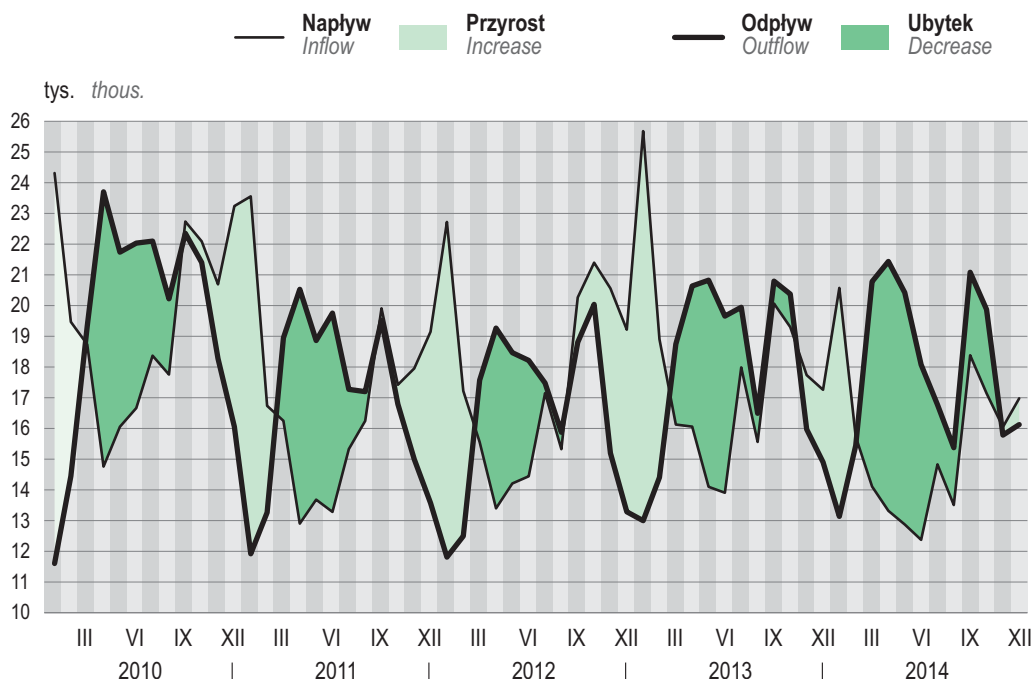
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad.

Ryc. 9. NAPŁYW I ODPIY W BEZROBOTNYCH W LATACH 2010–2014

W miesiǎcu sprawozdawczym

INFLOW TO AND OUTFLOW FROM UNEMPLOYMENT IN 2010–2014

In reporting month

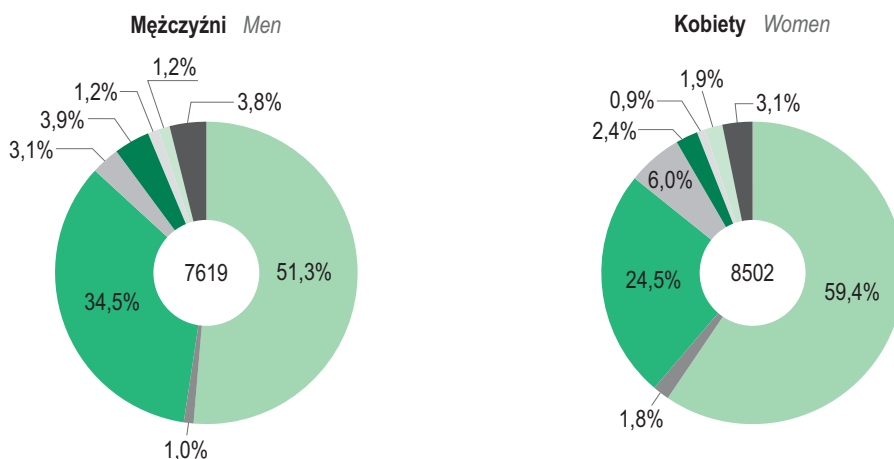

Ryc. 10. STRUKTURA BEZROBOTNYCH WYREJESTROWANYCH Z EWIDENCJI POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY WEDŁUG PRZYCZYN W 2014 R.

Stan w grudniu

STRUCTURE OF UNEMPLOYED PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS BY REASONS IN 2014

In December

Wyrejestrowani z powodu:

Removed because of:

podjęcia pracy
receiving job

rozpoczęcia szkolenia lub stażu
starting training or internship

niepotwierdzenia gotowości do pracy
not confirming willingness to take up job

dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego
voluntary resignation from status of unemployed

odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji
odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy

refusal of accepting a proposal of the right job or
other form of help without justified reason

nabycia prawa do emerytury lub renty
acquisition of the right to retirement pay or pension

nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego
acquisition of the right to preretirement pay

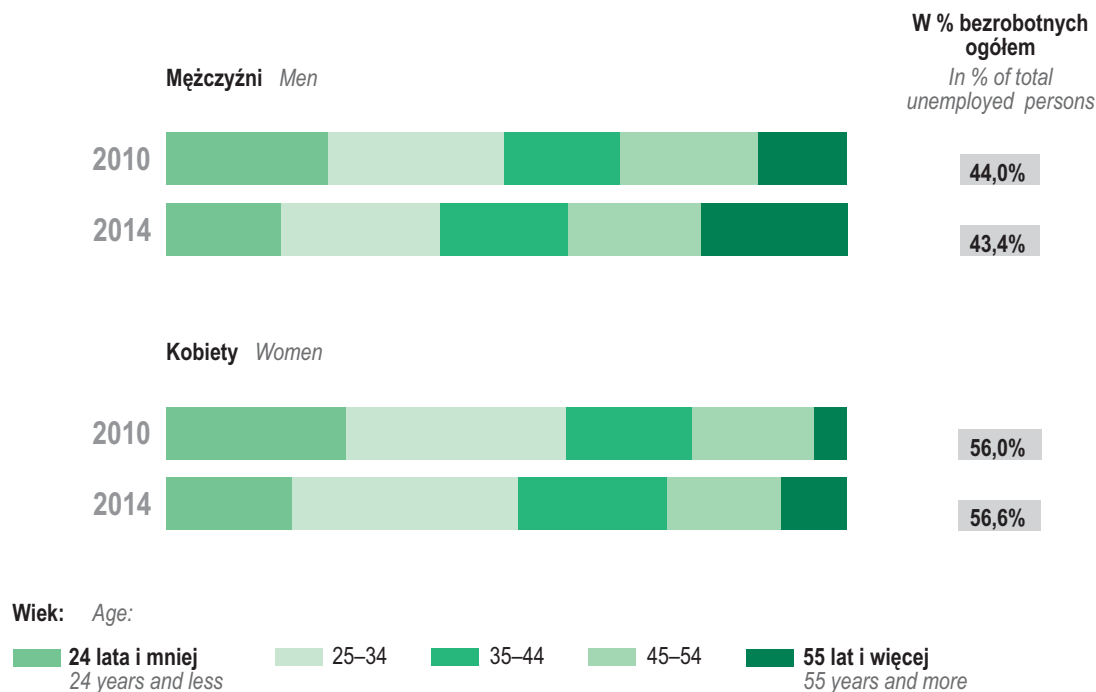
innych przyczyn
other reasons

Ryc. 11. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND AGE

As of 31 XII

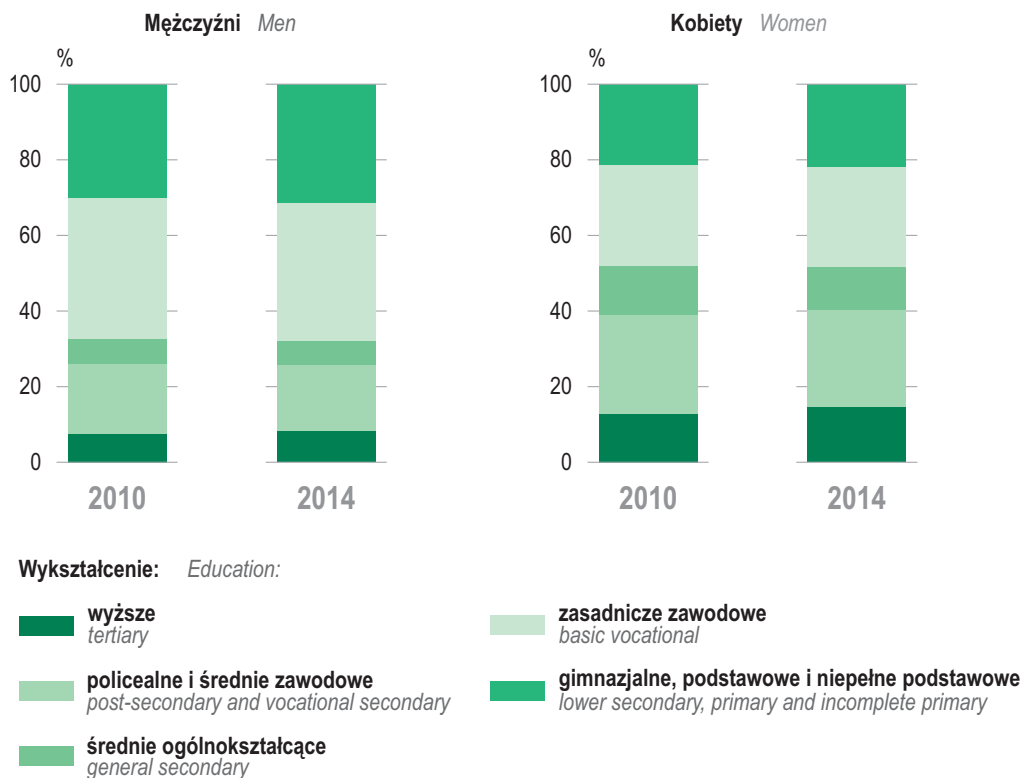

Ryc. 12. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 XII

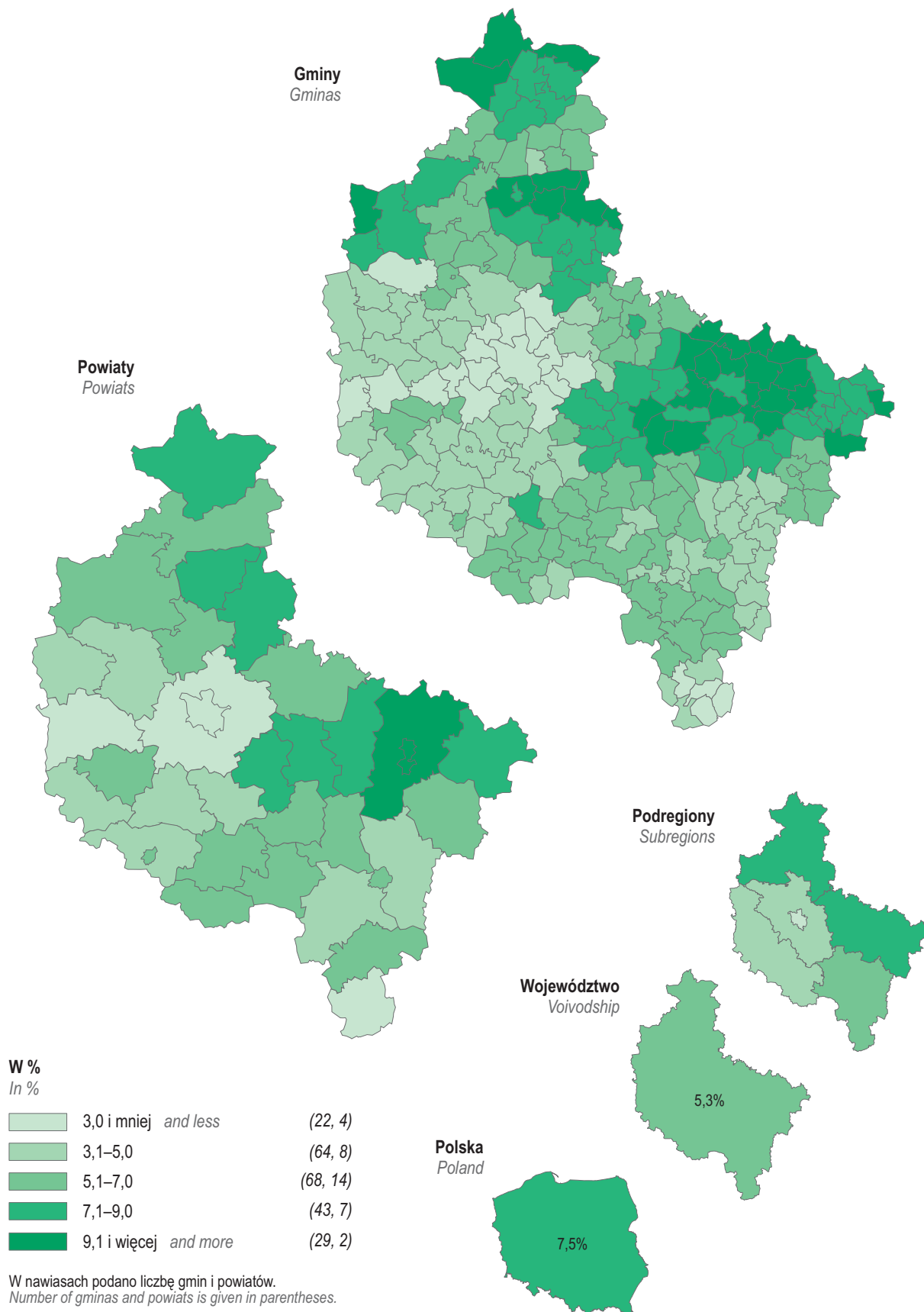

Ryc. 13. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W % LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM^a WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS IN % OF WORKING AGE^a POPULATION BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2014

As of 31 XII

^a Mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.

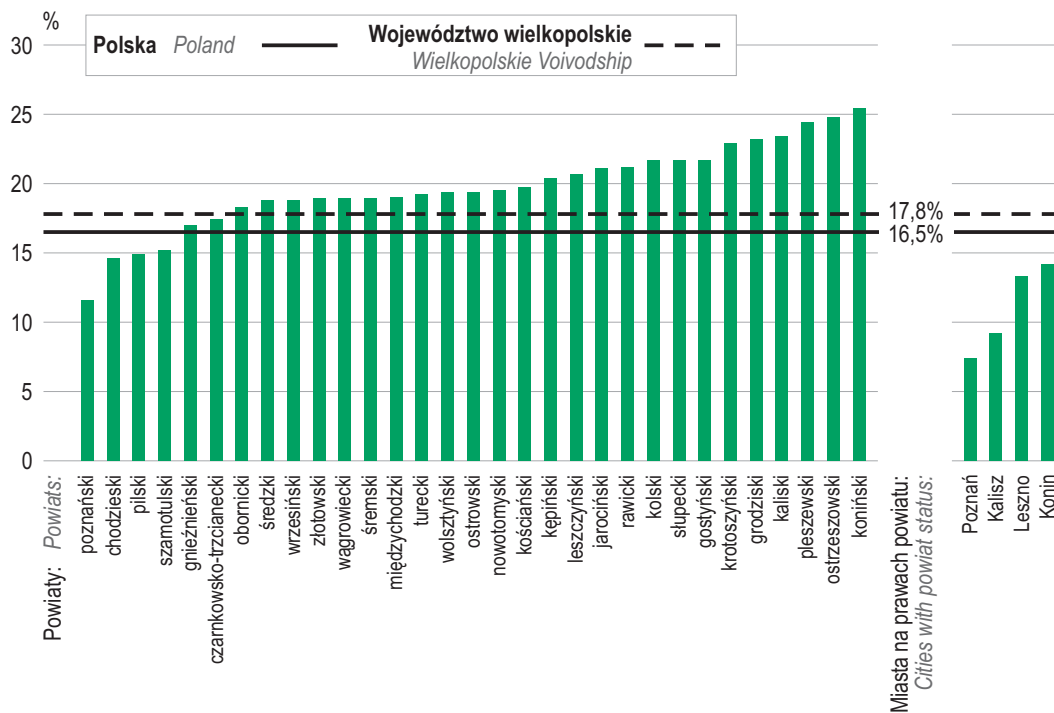
^a Males aged 18–64, females aged 18–59.

Ryc. 14. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W WIEKU 24 LATA I MNIEJ W % BEZROBOTNYCH OGÓŁEM WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AT AGE 24 YEARS AND LESS IN % OF TOTAL UNEMPLOYED PERSONS BY POWIATS IN 2014

As of 31 XII

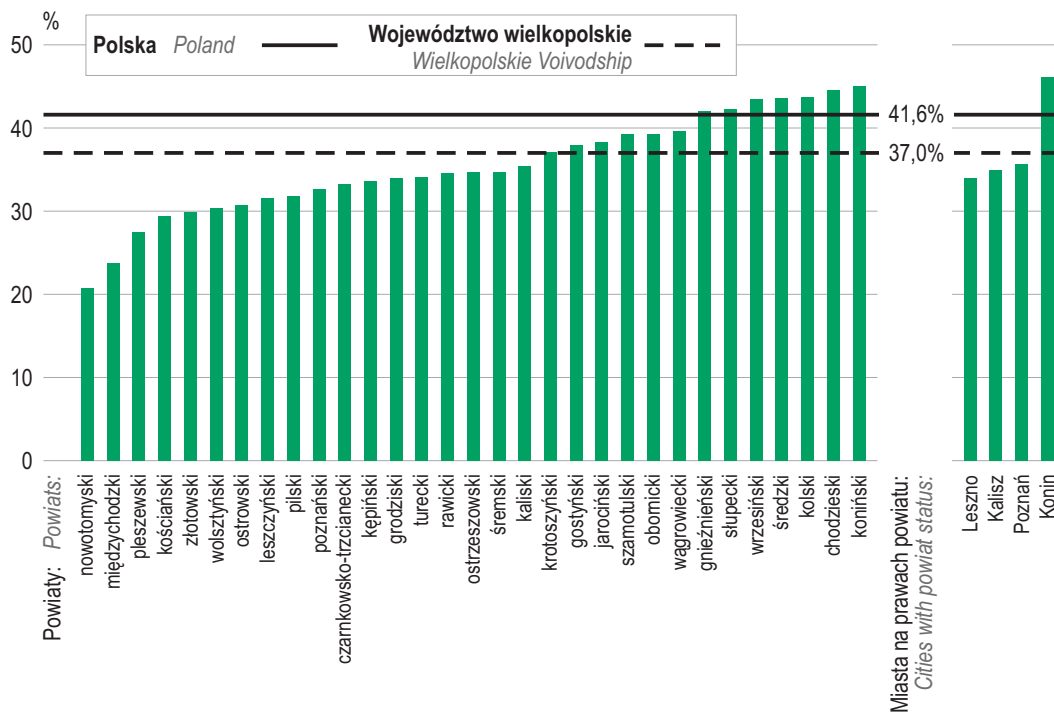

Ryc. 15. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI POZOSTAJĄCY BEZ PRACY DŁUŻEJ NIŻ 1 ROK W % BEZROBOTNYCH OGÓŁEM WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS OUT OF JOB FOR PERIOD LONGER THAN YEAR IN % OF TOTAL UNEMPLOYED PERSONS BY POWIATS IN 2014

As of 31 XII

Ryc. 16. WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH, BĘDĄCYCH W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY W % BEZROBOTNYCH OGÓLEM W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

SELECTED CATEGORIES OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS WITH A SPECIFIC SITUATION ON THE LABOUR MARKET IN % OF TOTAL UNEMPLOYED PERSONS IN 2014
As of 31 XII

Mężczyźni Men

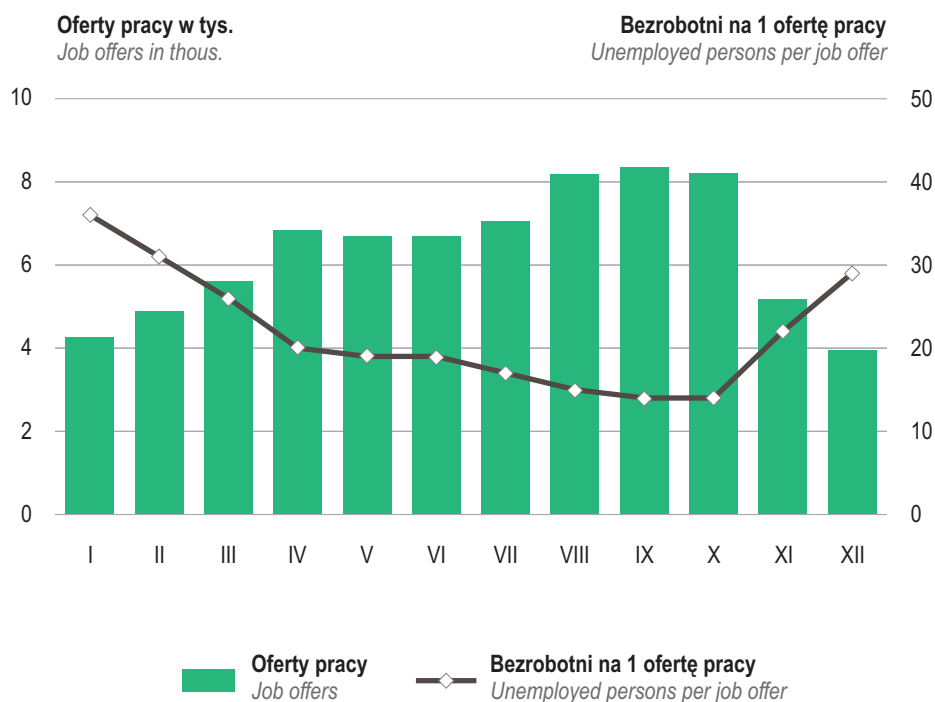
Kobiety Women

Ryc. 17. OFERTY PRACY ORAZ BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI NA 1 OFERTĘ PRACY W 2014 R.

Stan w końcu miesiąca

JOB OFFERS AND REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS PER A JOB OFFER IN 2014
As of the end of month

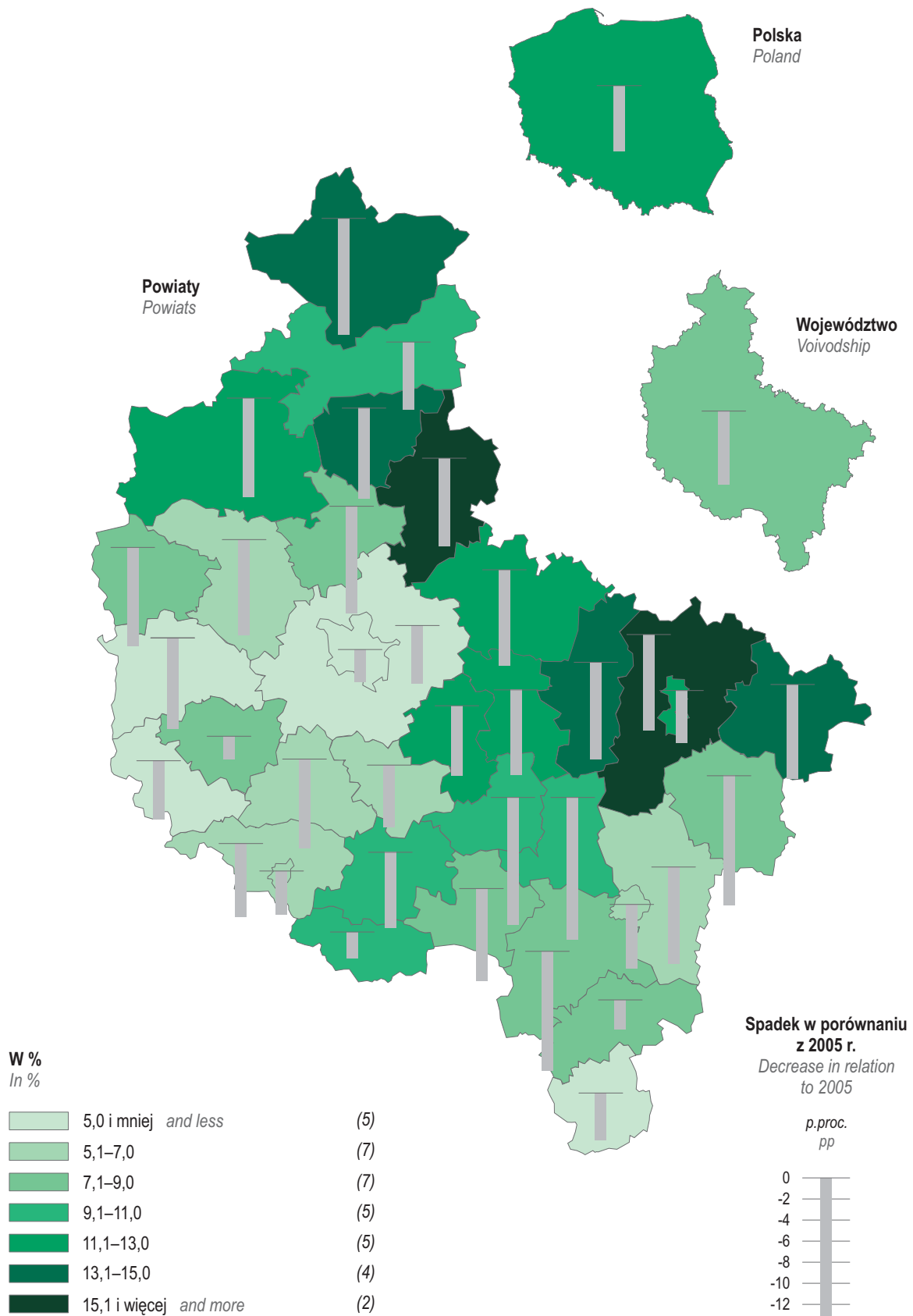

Ryc. 18. STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE BY POWIATS IN 2014

As of 31 XII

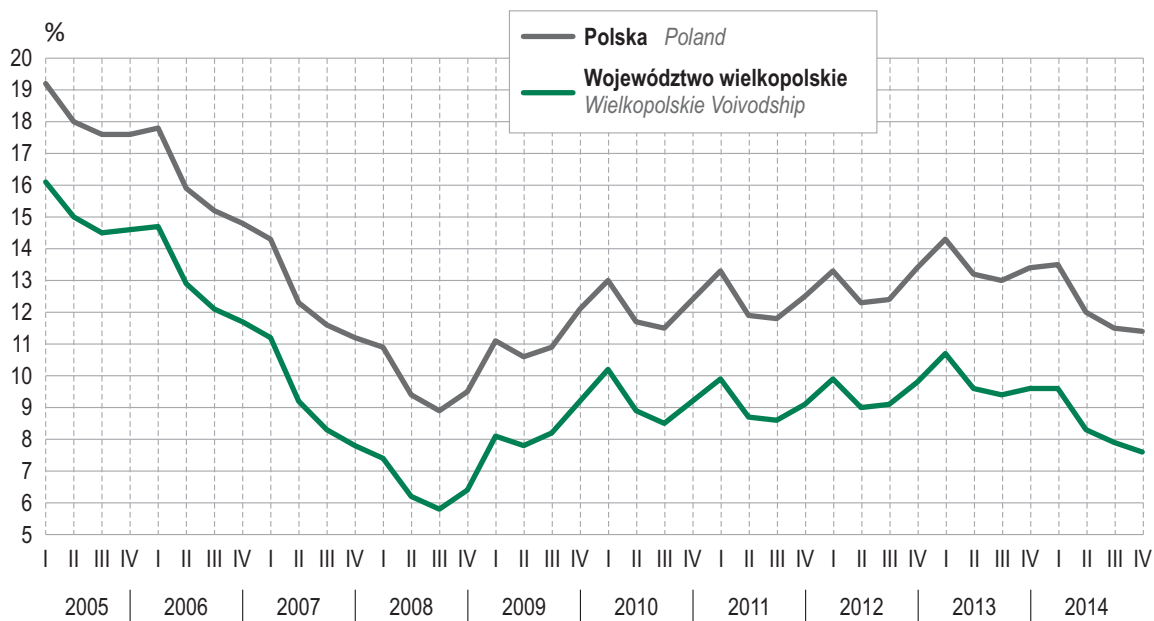
W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in parentheses.

Ryc. 19. STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W LATACH 2005–2014

Stan w końcu kwartału

REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE IN 2005–2014

As of the end of quarter

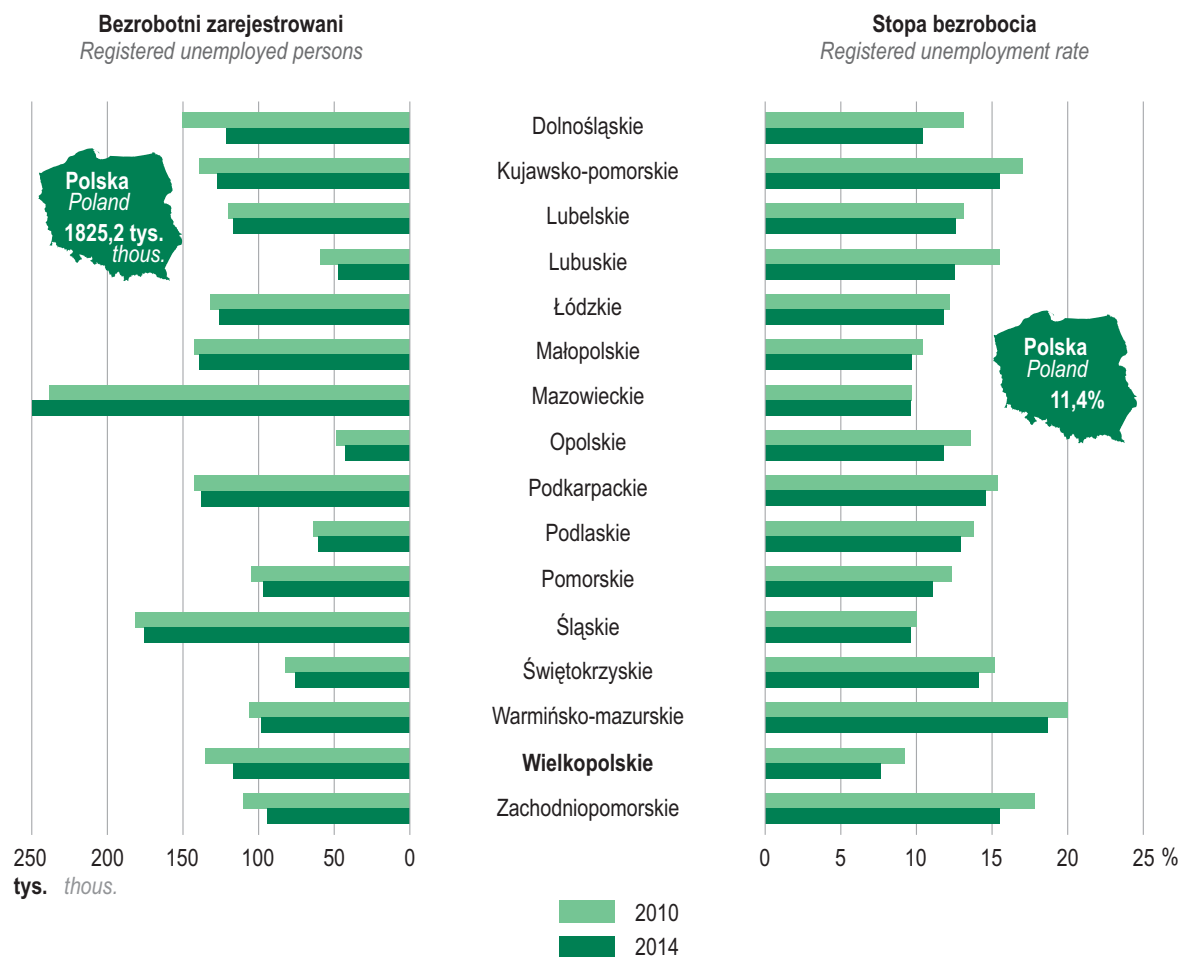

Ryc. 20. BEZROBOCIE REJESTROWANE WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYMENT BY VOIVODSHIPS

As of 31 XII

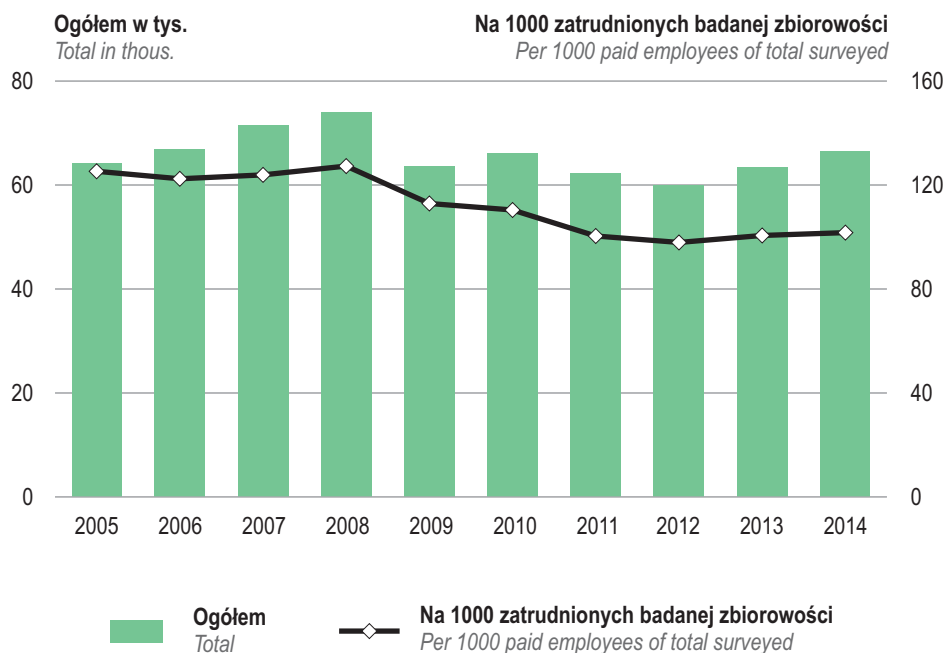

Ryc. 22. ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a W LATACH 2005–2014

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a IN 2005–2014

As of 31 XII

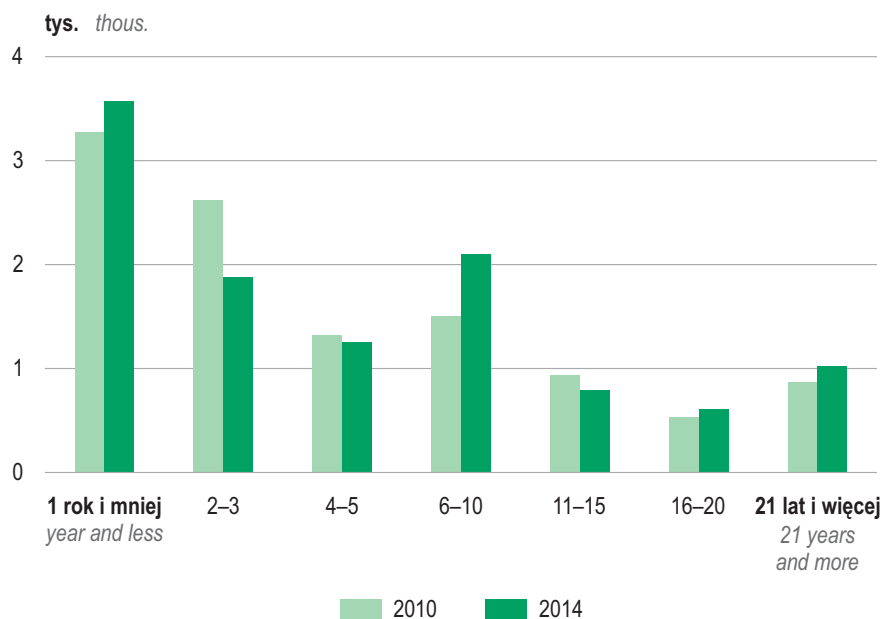

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9.

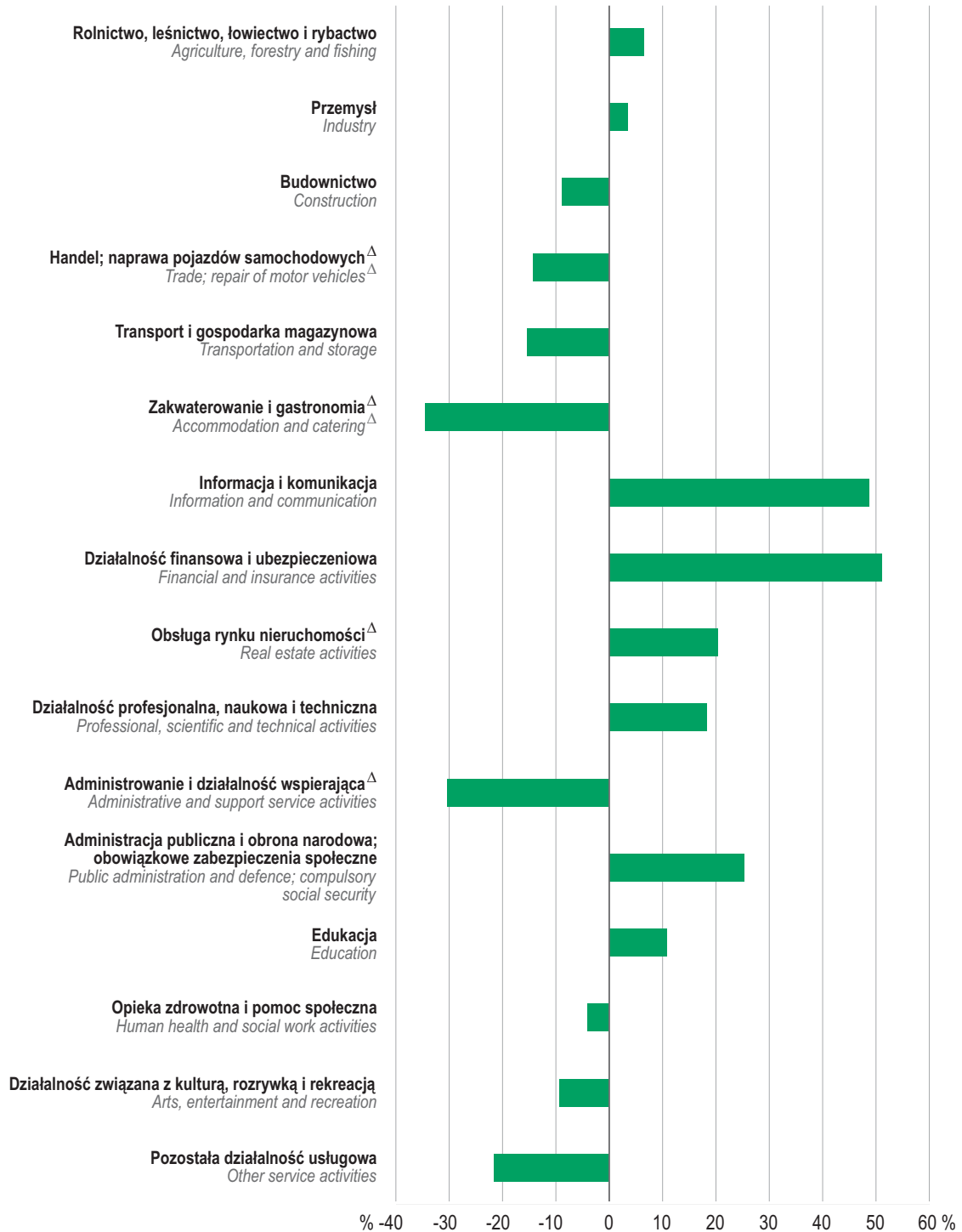
^a Data concern entities employing more than 9 persons.

Ryc. 23. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG STAŻU PRACY

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK BY WORK SENIORITY

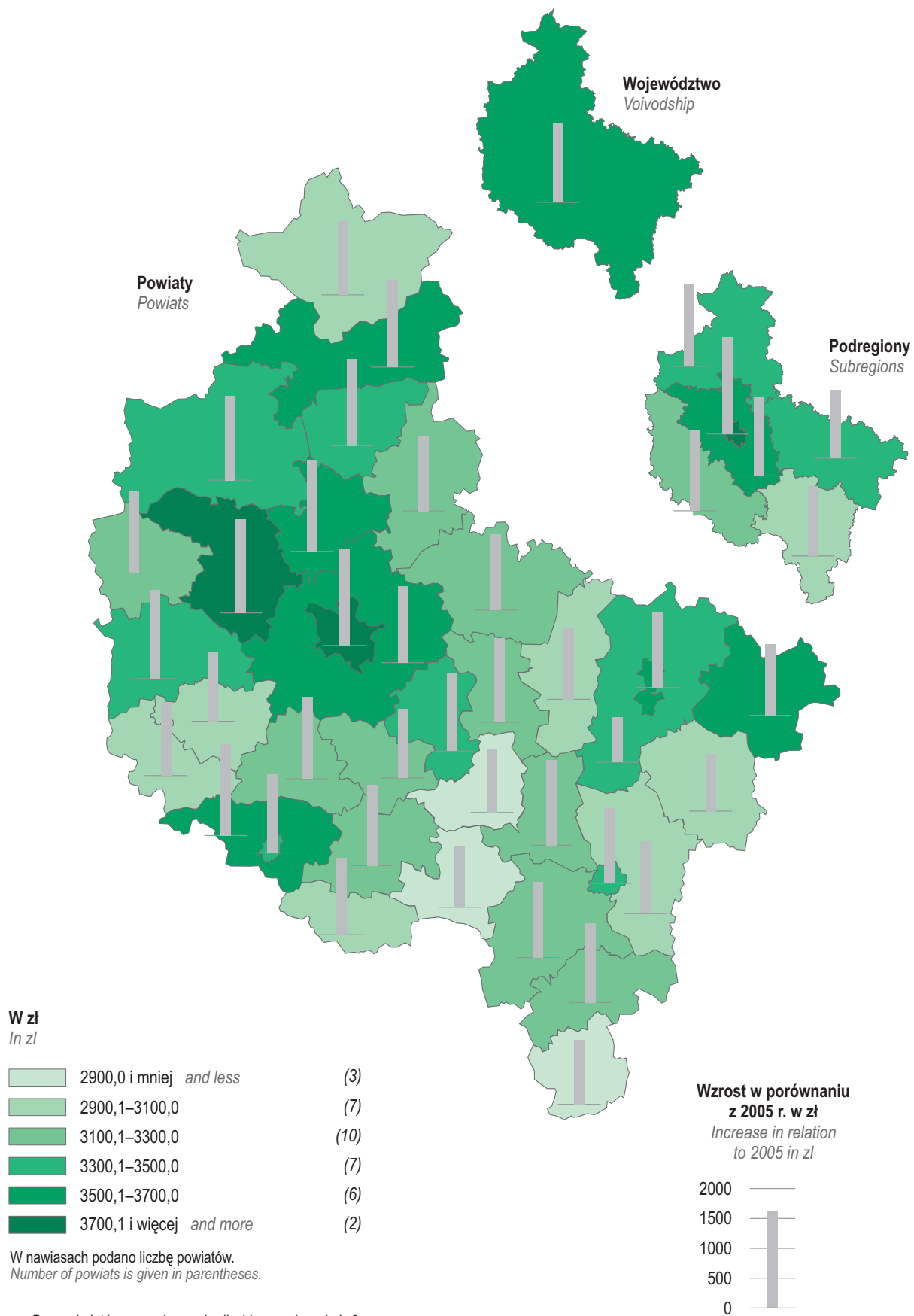

Ryc. 24. ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO W SEKCJACH PKD OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^a W 2014 R.
RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN NACE SECTIONS FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2014

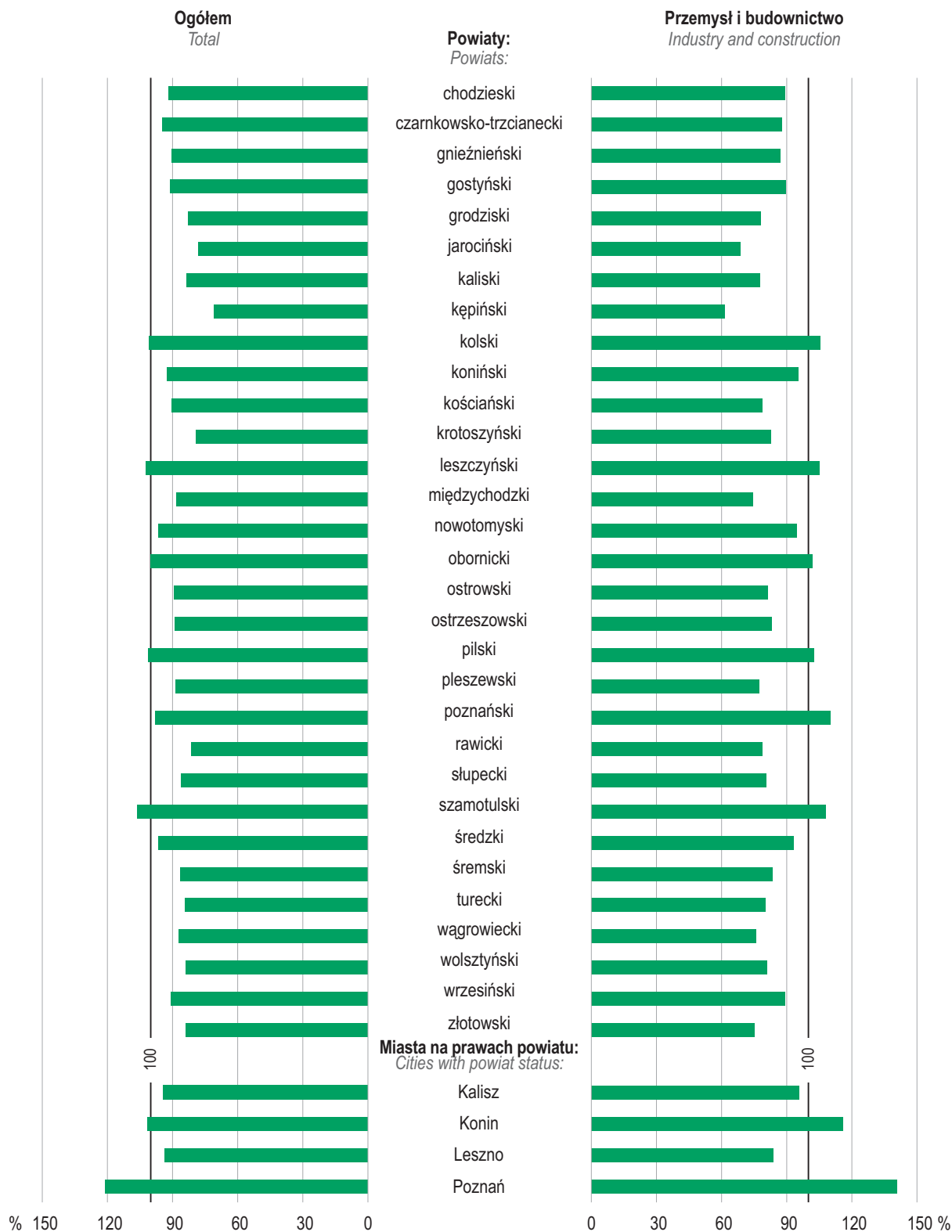
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Ryc. 25. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a WEDŁUG POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2014 R.
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a BY POWIATS AND SUBREGIONS IN 2014

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Ryc. 26. RELACJA PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO^a W POWIATACH DO PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA^a W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2014 R.
RELATION OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^a IN POWIATS TO AVERAGE WAGES AND SALARIES^a IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2014

^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9.
^a Concern monthly gross wages and salaries; excluding economic entities employing up to 9 persons.